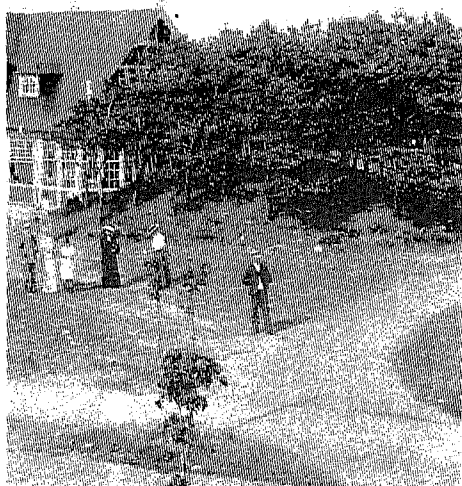

ARKEOLOGIN OCH KULTURMINNESLAGEN

Den 28:e december 1450 träder Båstad för första gången in i vår skrivna historia. Från den dagen finns ett bevarat skriftligt dokument som omtalar att danske kungen köper den mark som Båstad ligger på, mellan Bokebäck och Hyllebäck. Säljare var fyra bönder i Karsorp, Erikstorp och Sinarp.

Båstads medeltida stadsområde utgör idag en känd, under mark dold, fornlämning. Inom området finns också fornlämningar i form av rester av gravar (enstaka högar, höggravfält och resta stenar).

Fornlämningarna skyddas av Kulturminneslagen 2 kap:

1§ Fasta fornlämningar är skyddade enligt lag.

6§ Det är förbjudet att utan tillstånd enligt detta kapitel rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

10§ Den som avser att uppföra en byggnad eller en anläggning eller genomföra ett annat arbetsföretag bör i god tid ta reda på om någon fast fornlämning kan beröras av företaget och i så fall snarast samråda med länsstyrelsen.

12§ Den som vill rubba, ändra eller ta bort en fast fornlämning skall ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen.

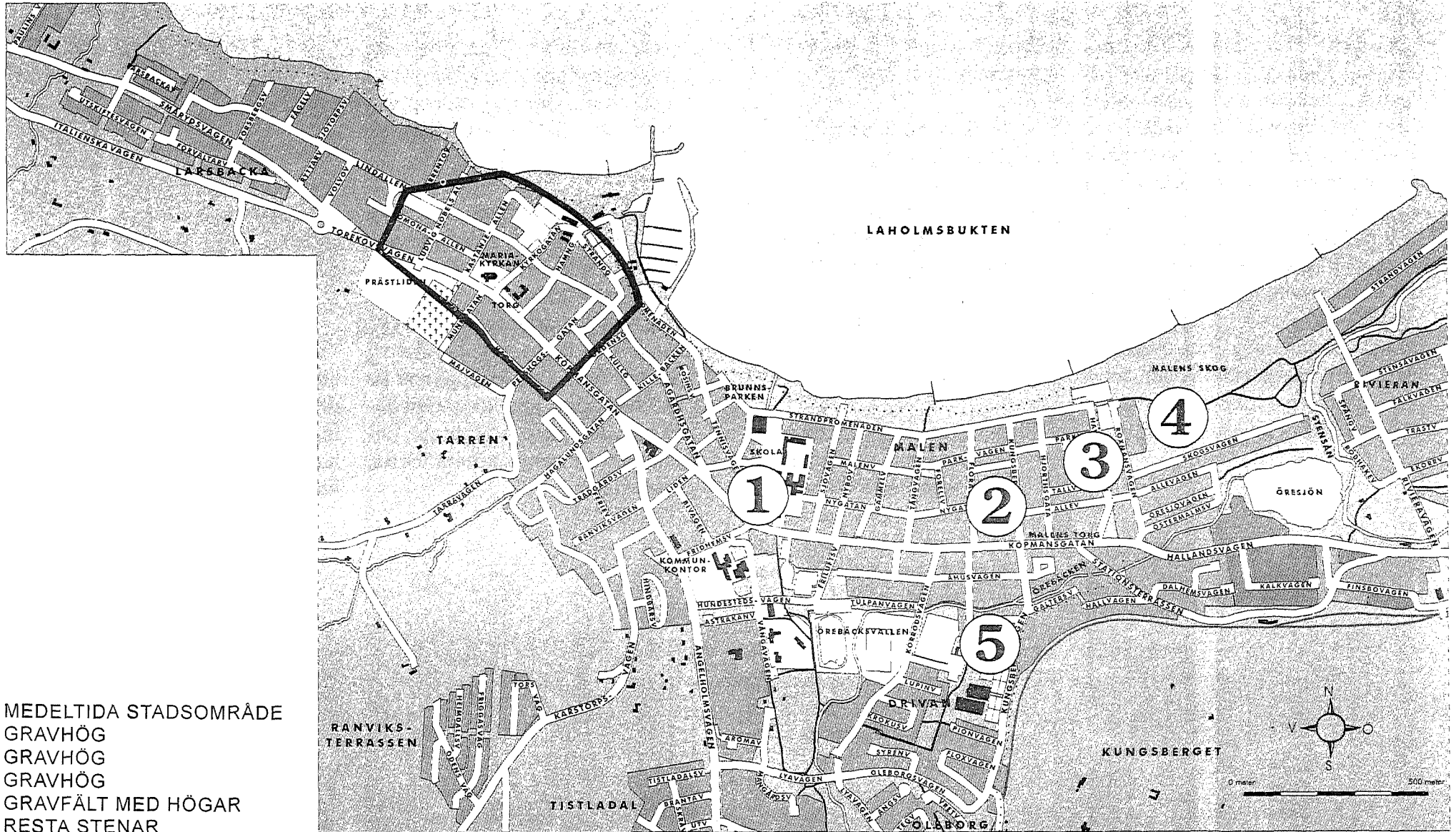
Samtliga ingrepp i marken, som grävning av ledningsschakt, husgrunder m.m, inom en fornlämning kräver alltså tillstånd av länsstyrelsen.

Med tillståndet följer, i de allra flesta fall, krav på en arkeologisk utredning eller förundersökning. Denna kan komma att följas av en arkeologisk undersökning, som normalt bekostas av exploitören. I vissa fall, främst vid tillbyggnad av privatbostäder, kan förundersökningar eller undersökningar bekostas av Riksantikvarieämbetet, dvs av staten.

De grävningar som hittills gjorts i Båstad har inte kastat något större ljus över stadens medeltid. Det är därför av största vikt att varje markingrepp anmäls så att eventuella kulturlager och byggnadslämningar kan dokumenteras.

MEDELTIDA STADSOMRÅDE

1. GRAVHÖG
2. GRAVHÖG
3. GRAVHÖG
4. GRAVFÄLT MED HÖGAR
5. RESTA STENAR

BÅSTAD - RIKSINTRESSE FÖR KULTURMINNESVÅRDEN

NATURRESURS- LAGEN

Naturresurslagen kan sägas syfta till att en god natur- och kulturmiljö bevaras, att landets försörjning av naturresurser tryggas i ett längre perspektiv samt att en ändamålsenlig samhällsuppbyggnad främjas. De olika samhällssektorerna, naturvården, kulturminnesvården, rörliga friluftslivet, försvaret, vägverket m fl, har redovisat sina respektive sektors nationella intressen.

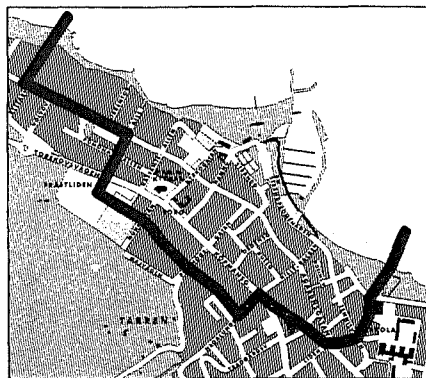
Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen har i Kristianstads län valt ut 35 områden, som är av riksintresse för kulturminnesvården. De kan beskrivas utifrån nyckelbegrepp som fornlämningsområden, medeltida stadsbildningar, fiskelägen och slottslandskap.

KOMMUNAL PLANERING

Naturresurslagen utesluter inte tanken på förändringar inom ett område som är av riksintresse. Kulturvärdena skall dock skyddas mot ingrepp som påtagligt kan skada detta intresse.

Riksintressena får i första hand betydelse i de kommunala översiktsplanerna, där kommunernas långsiktiga planering av mark och vatten skall redovisas. Dessa planer skall inte enbart redovisa framtida exploatering utan även områden med bevarandeintressen.

I en förlängning är det tänkt att värdena i första hand skall säkerställas genom detaljplaner eller områdesbestämmelser.

RIKSINTRESSET BÅSTAD

Ett kustsamhälle som utvecklats till stadsbildning och sedan övergått till att bli ett köpmans- och bondesamhälle. Viktigt är det medeltida gatunätet och bebyggelsens placering, skala och proportioner. Kring sekelskiftet 1900 växte Båstad ut åt väster, framför allt i form av det sk Nobelska villasamhället, stora villor med badortskaraktär.

Båstads läge vid Laholmsbukten har använts av sjöfarande sedan mycket lång tid. Det inkomstbringande sillfisket under 1400-talet är säkert orsaken till samhällets utveckling till stad. En epok som kröns av det stora kyrkobygget i mitten av 1400-talet. Andra byggnader med medeltida anor finns inte kvar främst beroende på en omfattande brand på 1870-talet. En väsentlig del av Båstads karaktär är emellertid det vindlande gatunätet med medeltida ursprung.

Den bebyggelse som återfinns i dagens samhällsbild hör i första hand hemma i 17- och 1800-talen. Gemensamt är placeringen längs

gatan, de långsmala längorna och den relativt höga takresningen. Den äldre bebyggelsen har ofta träpaneller i fasaden medan de yngre, från tiden efter branden, har puts eller tegel.

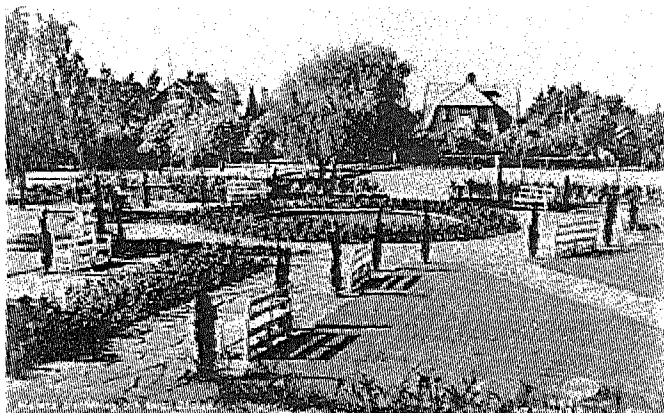
Intresset för Båstad som bad- och rekreationsort uppkom redan kring mitten av 1800-talet, men det var först kring sekelskiftet som de stora badortsvillorna började uppföras. En av föregångarna i det här sammanhanget var Ludvig Nobel, som lät bygga den sk Skånegården och som tog initiativ till ett helt villasamhälle med badortsvillor, väster om kyrkan.

Förändring av befintlig bebyggelse inom området bör ske med varsamhet och liksom nybebyggelse ansluta till byggnadstraditionen inom varje lokalt område.

GATOR, TRÄDGÅRDAR OCH ÖPPNA PLATSER

Det man i första hand lägger märke till, och som ofta bedöms vara det kulturhistoriskt värdefulla, är husen - de enskilda byggnaderna eller flera hus utefter en gata. Det är åldern eller den arkitektoniska kvaliteten som bedöms som omistlig, eller som anses vara av stort kulturhistoriskt värde.

En väl så viktig del av helheten är närmiljön, t ex gatans sträckning och beläggning, planket eller häcken, gatubelysning, papperskorgar, bänkar mm. Båstad är en så speciell miljö att det är av vikt att ingrepp eller förändringar i närmiljön görs med största omsorg, i ett samspel mellan kommunen och den enskilde fastighetsägaren.

GATORNA

Hela Båstads gatunät karaktäriseras idag av asfalt i olika kulörer. Endast ett kortare parti av Agardhs-gatan och Kyrkogatan har beläggning med gatsten. Trottoarerna uppvisar en rad olika ytskikt; gatsten, asfalt, klinkers, kalkflis och grus. Det är här önskvärt med ett kommunalt initiativ, som upprättar en plan och ett handlingsprogram för hur man kan skapa en bättre och genuinare gatumiljö. Till exempel skulle det vara önskvärt med mer gatsten längs det äldre gatunätet.

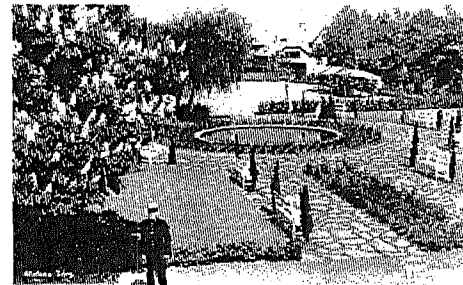
I de yngre västra delarna finns några alléer planterade. Dessa utgör ett viktigt inslag i miljön. Träd som försvunnit/försvinner bör ersättas.

Gatubelysningen i de centrala delarna varierar.

Utmed Agardhs-gatan är det en lyktmodell som påminner om gaslyktor. Längs övriga gator finns mer moderna armaturer. Även här

behövs en samordning och planering.

I vissa partier av det äldre Båstad sticker trapporna ut på trottoarerna. Detta kan innebära en viss olägenhet, men trapporna utgör ett så karaktäristiskt inslag i gatubilden att de bör bevaras.

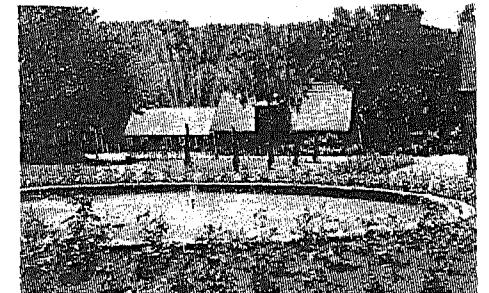
STAKET OCH HÄCKAR

I de äldre delarna av Båstad ligger husen mycket tätt endast avskiljda av plank eller i något enstaka fall av en häck. Det är av stort värde att gaturummen sluts till och att inte några öppna sår får störa gaturummet. In till gårdarna leder stora ibland vackert dekorerade portar. I de yngre delarna är det vanligare med häckar eller staket. Om man planterar ny häck bör man tänka på att använda inhemska sorter. Staketet bör helst ta upp lokalt formspråk och färgsättning.

ÖPPNA PLATSER

Centrala Båstad innehåller inte särskilt många öppna ytor och därför är det viktigt att de som finns kan leva kvar utan att exploateras. Den viktigaste öppna platsen är det centralt belägna torget med sin kullersten. Det är värdefullt att torgkänslan bibehålls och att inte för många främmande inslag, som bilar, telefonkiosker, anslagstavlor etc, tillåts.

Större gröna ytor och promenadstråk erbjuds i första hand längs stranden. Här är det viktigt att området inte exploateras utan är tillgängligt för allmänheten. Verksamheter med handelsändamål bör endast medges restriktivt. Större uppvuxna träd och annan vegetation bör bibehållas och vårdas.

RÅD OM VÅRD

Att renovera en gammal byggnad kräver kunskap. Det är alltför lätt att gå vilse i utbudet av färger, fabriksstillverkade snickerier och "underhållsfria" material. Ska man renovera ett gammalt hus är det därför viktigt att tänka efter och att inte alltid falla för de alternativ som verkar enklast och billigast. I längden kan de visa sig vara mycket kostsamma.

GRUNDEN

Ett hus kan vara byggt på flera olika typer av grund. Gemensamt för dem alla är nödvändigheten av luft och av att kunna "andas". Om grunden täcks med t ex en tät ce-

mentputs täpper man till för luft, vilket kan leda till murvittring, frostsprängning och mögelangrepp.

Grundfukt kan bero på bristfällig dränering, på lagrad jord, rabatter och grönska tätt intill fasaderna eller att marken lutar mot huset.

Grunden påverkas naturligtvis av rörelser i marken och i husets stomme. En skada i grunden lagas därför bäst med kalkbruk, som tillåter rörelser i grunden. Cement och betong är visserligen starkt, men har inte förmågan att röra sig och anpassa sig till omgivningen. En lagning i cement eller betong kan därför leda till större sprickbildningar och skador i grunden.

FASADEN

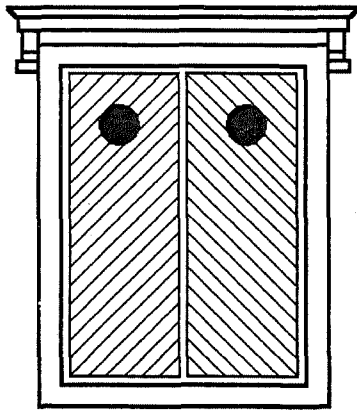
är viktig för byggnadens identitet och karaktär. En utvändig tilläggsisolering, en plåtinklädnad eller putsning med cement innebär ofta en förödande utarmning av en byggnads arkitektur.

En tegelfasad kräver förhållandevis lite underhåll. Det kan röra sig om lagning av fogar och byte av vittrade stenar. Viktigt är att använda samma material som det ursprungliga.

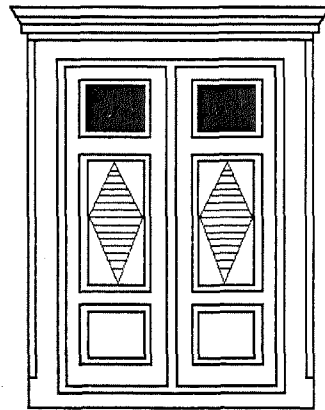
Panelbeklädda fasader kan bestå av sågade eller hyvlade brädor. De sågade brädorna målas lämpligen med slamfärg av typ Falu rödfärg, medan de hyvlade fasa-

derna målas med en täckande oljefärg. Om panel och lister behöver bytas bör den nya panelen få samma utformning som den gamla.

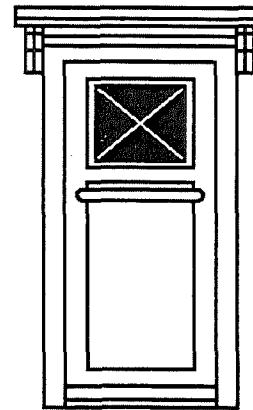
En fasad kan också vara reverterad, dvs en trävägg inklädd med bruk (putsad). Bruket hålls fast av trätappar, vass eller nät. En yttervägg måste, oavsett material, alltid kunna släppa igenom fukt. I annat fall är det stor risk för frostsprängning och sprickbildning i det murade huset och rötskador i trähuset. KC- och cementbruk är hårda och täta, liksom plastbaserade färger, och lämpar sig inte för äldre byggnadstekniker.

1700-TAL

1800-TAL

1920-30

RÅD OM VÅRD

kan erhållas från
Länsmuseet,
kulturmiljöavdelningen
tel 044-13 52 45 (vx)
Länsstyrelsens kulturmiljöenhet
tel 040-25 20 00 (vx)
Kulturförvaltningen,
Båstads kommun
tel 0431-770 84

TAKET

Läckor i taket kan orsaka stora skador. En kontinuerlig översyn är därför viktig. Var särskilt uppmärksam på takfallens anslutning till skorstenar, takkupor och takfönster.

Plana tak har ingen som helst tradition i Sverige. Halm-, vass- och spåntak kräver branta tak för att vattenavrinningen ska bli effektiv. Tegel-, plåt- och papptak tål en mindre taklutning. Detta är viktigt att tänka på om man funderar över att byta takmaterial. Taklutningen, detaljer som takutsprång och vindskidor och skorstenarnas utformning och placering är viktiga för husets karaktär, liksom takfönster och kupor.

Stora takkupor och takfönster förändrar ofta helt husens proportioner och drar uppmärksamheten från fasaderna. Fönster i gavelröstena samt mindre takfönster eller homejor är att föredra framför takkupor.

ETT VARMT HUS

Äldre hus är ofta dragiga och dåligt isolerade. Uppvärmningskostnaderna kan emellertid sänkas med ganska enkla åtgärder. Effektivast är tätning kring fönster och dörrar, isolering av vinds- och bottenbjälklag. Översyn och justering av ventilations- och värme-system är ytterligare ett sätt att minska uppvärmningskostnaderna.

Med en utvändig tilläggsisolering förändras (och i många fall helt förstörs) byggnadens karaktär. Isoleringen av väggarna kan i många fall vara en onödigt omfattande åtgärd eftersom den värme som försvinner genom väggarna enbart är en liten del av den totala värmeförlusten.

Kom ihåg att överdriven tätning kan leda till fukt- och mögelproblem.

SNICKERIER

Huset påverkas starkt om man ändrar fönster och dörrar. Som exempel kan inte fönster med en fast mittpost och spröjsar bytas ut mot perspektivfönster eller fönster med lösa spröjsar utan att detta kraftigt förändrar husets utseende.

Gamla snickerier är tillverkade av kådrik, tät fur och är av mycket god kvalitet. Fönster och snickarglädje kan verka dåliga på ytan men ofta är träet fullt friskt och användbart. Att då byta ut de gamla snickerierna mot nya är i längden, med tanke på dagens betydligt sämre virkeskvalitéer, både onödigt och oekonomiskt.

LITTERATUR

- Bostadsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Statens planverk (1985): *Underhåll, Upprustning, Ombyggnad*
- Hidemark m fl (1980): *Så renoveras torp och gårdar*
- Riksantikvarieämbetet Byggnadsforskningsrådet (1981): *Spara och bevara.*
- Sixtensson, R (1978): *Träfönster i gamla hus.* Statens råd för byggnadsforskning T9:1978
- Statens planverk (1983): *Fuktskydd i småhus*
- Statens råd för byggnadsforskning (1979): *Kalkfärg på fasad* Info.blad B4:1979
- Svedberg m fl I: *Kort vägledning i skånsk byggnadsvård*
- Thurell, S (1977): *Vård av trähus*
- Torgny, O (1984): *Skånelängor*
- Träinformation (1977): *Träfasader.* Underhåll, renovering, tilläggsisolering
- Träinformation (1979): *Färg på trä*

KVARTEREN AGÅRDHSGÅRDEN OCH BOGEN

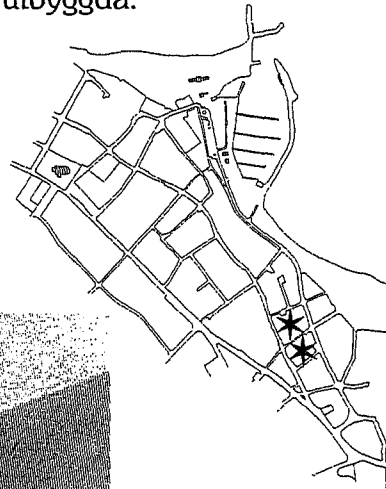
De båda kvarteren sträcker sig längs nordöstra delen av Agårdhsgatan. Byggnaderna utmed denna gata har, med ett undantag, sitt ursprung i tiden före den stora branden 1870. Båda kvarteren ligger i den del av Båstad som klarade sig undan eldens härjningar. Därför är det också träet som dominerar i de äldre husen, såväl i stomkonstruktion som i fasaderna. Byggnadsstilen är den skånska längans, låg, lång och med ett brant sadeltak.

I kvarterets norra del har moderna hus, som inte ansluter till den äldre bebyggelsen utmed Agårdhsgatan, uppförts.

DETALJPLAN 9.10.87

Detaljplanen redovisar två kvarter som avsatts för bostadsändamål. Agårdhsgatan samt de angränsade delarna av Nordströms stråde och Rosins väg har markerats som kulturhistoriskt känsliga gatusträckningar.

Samtliga hus utmed Agårdhsgatan och hela gårdskomplexet i kvarteret Agårdhsgården är markerade med q. Kvarteren är (1992) fullt utbyggda.

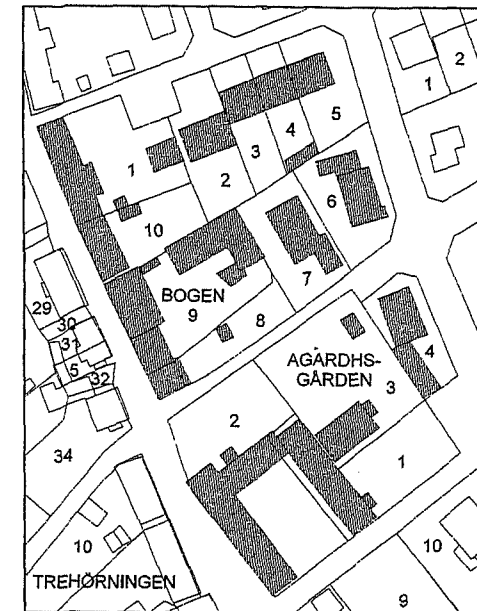

KOMMENTARER

Ur kulturhistorisk synpunkt är det endast bebyggelsen utmed Agårdhsgatan som är intressant. De moderna husen nordöst därom har uppförts utan större hänsyn till den lokala byggnadstraditionen i den gamla stadskärnan.

Samtliga hus utmed ovan nämnda gata är markerade med q. Byggnaderna inom Bogen 8 och 9 har sitt kulturhistoriska värde främst genom skala och proportioner samt läget utmed gatan. För samtliga q-märkta byggnader föreslås preciseringar enligt följande; takresning (40-45°), fasadbeklädnad (locklistpanel), färgsättning (ljus täckande färg på snickerier, ljus täckande färg eller röd slamfärg på fasad), takmaterial (enkupigt, rött tegel).

Kvalitéer att uppmärksamma är husens direkta närhet till gatan och deras oregelbundna linje i förhållande till denna. Slutenheten mot gatan är även ett stort värde att ta fasta på.

KVARTERET BANKEN

Kvarteret domineras av ett modernt köpcentrum med tillhörande parkeringsplats, samt av en samling äldre affärsbyggnader från sent 1800- och tidigt 1900-tal utmed Köpmansgatan. Bostadshusen återfinns i kvarterets norra del och bland dem är fyra stycken uppförda kring sekelskiftet. Det dominerande fasadmaterialet är tegel, såväl för de moderna som för de äldre husen.

DETALJPLAN 15.10.86

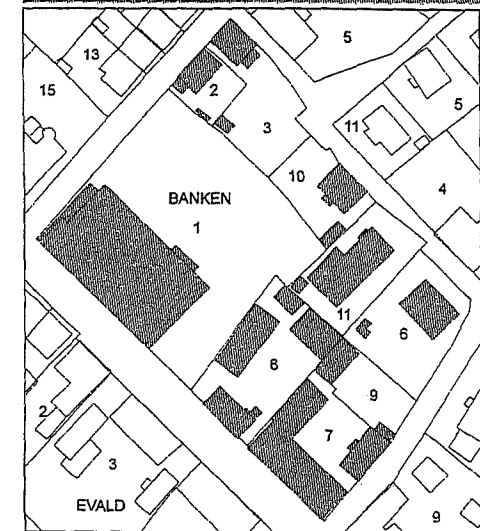
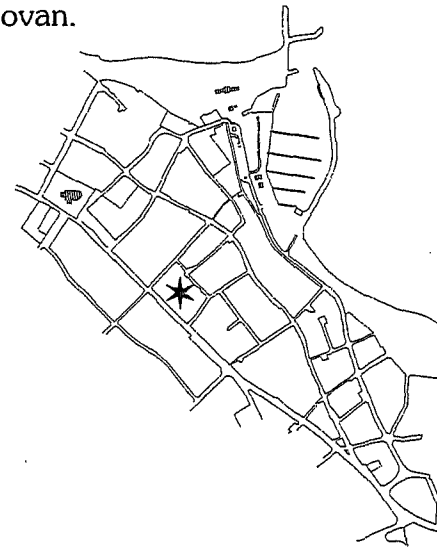
I detaljplanen är fastigheterna Banken 3, 8 och 10 q-märkta. Förtätning kan ske inom tomt 3 där en byggrätt för ett 1-vånings bostadshus lagts ett stycke in på tomten. "Tillkommande byggnad inom tomt 3 måste ovillkorligen anpassas till intilliggande äldre bebyggelse".

KOMMENTARER

Beteckningen q bör också införas för byggnaden utmed Ordensgatan på tomt 7, samt för Banken 2.

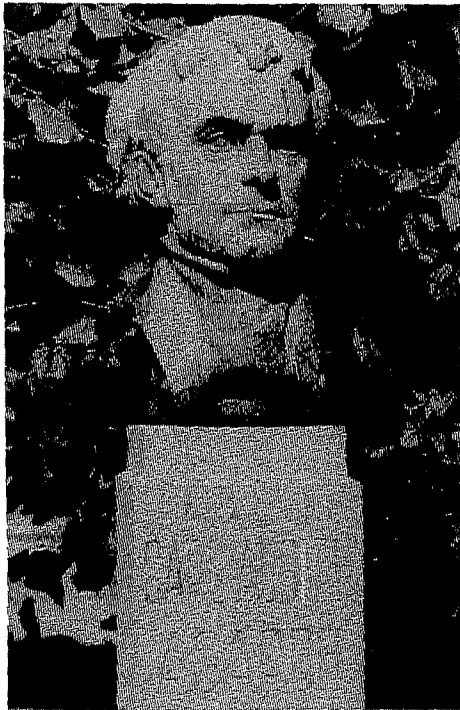
För samtliga q-märkta byggnader föreslås följande preciseringar; hög takresning (40-45°), fasadbeklädnad (puts eller synligt tegel), takmaterial (enkupigt tegel).

Byggrätten inom tomt 3 kan med fördel flyttas fram i liv med gatulinjen, så att en eventuell ny byggnad får samma läge i förhållande till gatan som de intilliggande husen. Byggnaden bör ha långsidan parallellt med gatan och samma exteriöra utformning som angivits ovan.

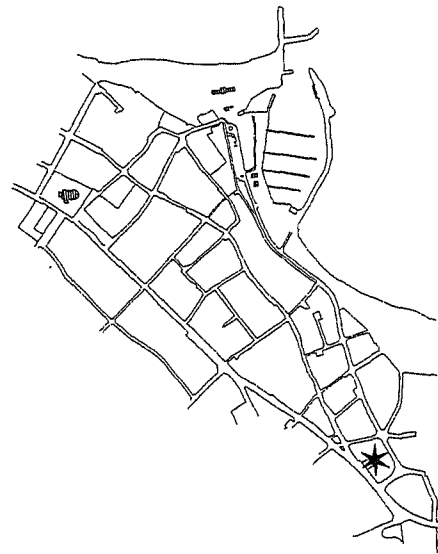
KVARTERET BÅTSMANNEN

Vid kvarteret mynnar Agardhsgatan i Köpmansgatan. Byggnaderna närmast dessa två gator är uppförda under tidigt 1900-tal, övrig bebyggelse i kvarteret är yngre.

DETALJPLAN 9.10.87

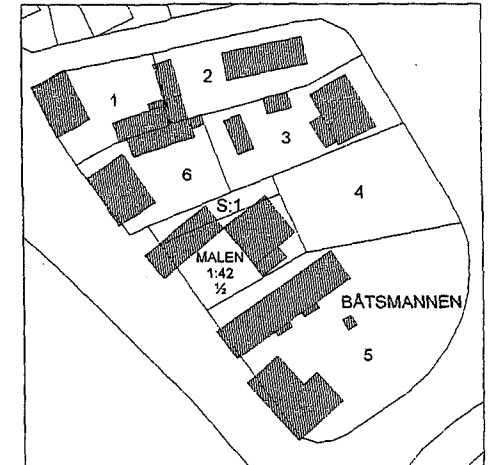
Den befintliga bebyggelsen sägs ej ha några särskilda miljövärden. Området närmast Christian II:s väg får ej bebyggas med annat än mindre uthus.

KOMMENTARER

Byggnaderna inom Båtsmannen 1 och 6 utmed Köpmansgatan-Agardhsgatan har betydelse för intrycket av och miljön i den äldre delen av Agardhsgatan.

Kvarteret är för närvarande fullt utbyggt, men eventuell framtida nybebyggelse skall regleras med q och i skala, proportioner och fasadmaterial anpassas till den äldre bebyggelsen utmed Agardhsgatan och Köpmansgatan.

KVARTERET BÄCKEN

Detta kvarter illustrerar tydligt Båstads bebyggelse före och efter branden 1870. I mitten av kvarteret rinner Hyllebäcken där eldens framfart till slut kunde hejdas. Idag kan man, utmed Agardhsgatan, se en klar gräns mellan det tidiga 1800-talets låga trähusbebyggelse och den bebyggelse som senare växte fram kring den övre delen av gatan, över de eldhärjade delarna.

Utmed denna del av gatan är också inslaget av modern bebyggelse större.

Det höga tegelhuset, Bäckén 7, uppfördes av stenhuggare Helge Nilsson. Han hade hökeri i huset, "Hökarens triumf".

DETALJPLAN 15.10.86

Både Agardhsgatan och Hyllebäcken är i detaljplanen markerade som områden av särskilt kulturhistoriskt intresse. Samtliga hus där, utom det på tomten Bäckén 7, är försedda med q.

Tomten Bäckén 3 står idag obebudd, men med en byggrätt på ett 1-våningsbostadshus utmed gatan.

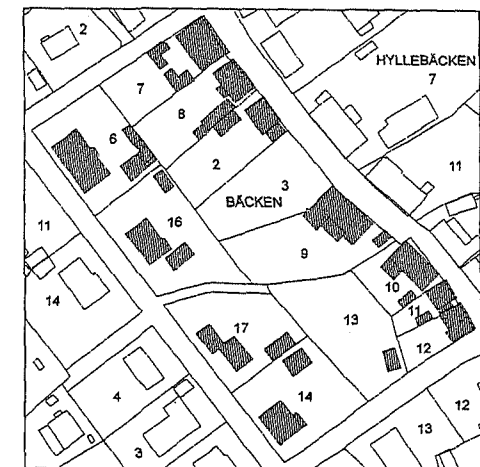
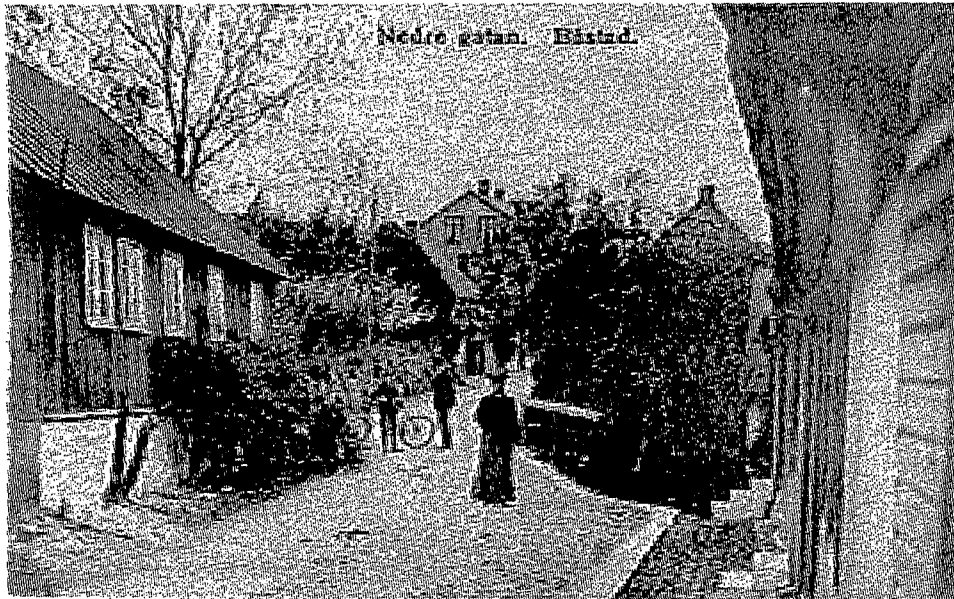
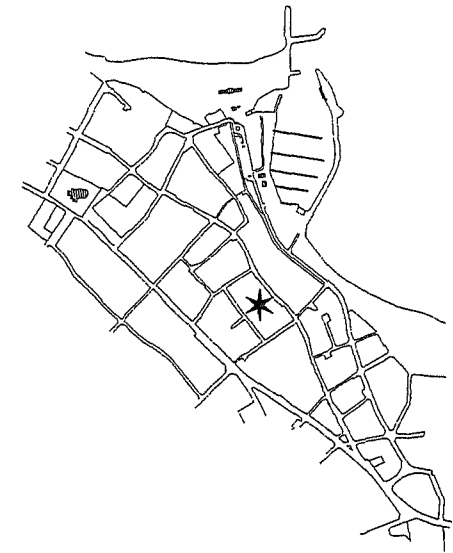
KOMMENTARER

Även huset på Bäckén 7 bör q-märkas. Generellt bör de q-märkta byggnaderna preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmateriäl (puts eller tegel), takmaterial (enkupigt tegel).

Byggrätten på Bäckén 3 kan med fördel förlängas över hela tomtens bredd utmed gatan, för att på så sätt sluta till gaturummet.

Naturligtvis är det viktigt att ett eventuellt nytt hus anpassas till den äldre bebyggelsen.

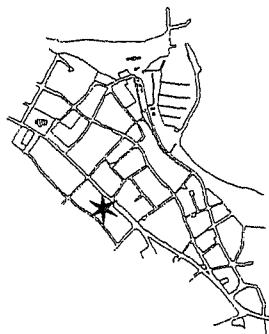
En trevligt detalj i gaturummet är porten mellan husen på Bäckén 10 och 11. En liknande port mellan Bäckén 11 och 12 skulle höja gaturummets kulturhistoriska kvalitéer.

KVARTERET EVALD

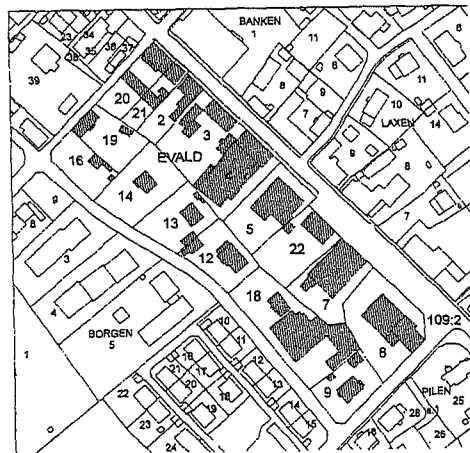
Det var i kvarteret Evald som den stora branden år 1870 startade, nämligen i färgare Pommers fastighet på nuvarande Evald 1. Samtliga hus i kvarteret är uppförda efter branden. Det nuvarande huset på färgare Pommers tomt byggdes 1880 av tegel och har genom åren inrymt bland annat manufakturaffär och charkuteri.

Kvarteret är ett handels- och bostadskvarter med affärsbyggnaderna utmed Köpmansgatan och villor i varierande ålder utmed Hagagatan i söder. Den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen finns framför allt, med ett undantag, i kvarterets västra del. Den östra delen av gatan är bredare och bebyggelsen har getts en helt annan utformning med rymliga trottoarer och hus i två våningar.

DETALJPLAN 14.12.70 OCH 28.5.86

Detaljplanerna redovisar ett kvarter för bostad och handel samt garage för verkstaden. De kulturhistoriskt intressanta byggnaderna utmed Köpmansgatan i väster har markerats med q (Evald 2, 3, 20 och 21) och för dem gäller att fasaderna utmed Köpmansgatan inte får byggas högre än en våning, men med inredd vind. Motsatta fasaderna får däremot göras två våningar höga. Gårdshus samt villorna utmed Hagagatan regleras till en våning med inredd vind. I den modernare östra delen av kvarteret medges två våningar.

KOMMENTAR

Karaktäristiskt för den äldre, västra delen av kvarteret utmed Köpmansgatan borde vara envånings byggnader med tegel och putsade fasader på hög sockel, med dörrar i liv med fasaderna och trappor ut i den smala trottoaren. Förändringar på en del av byggnaderna har dock gjorts som totalt bryter detta mönster.

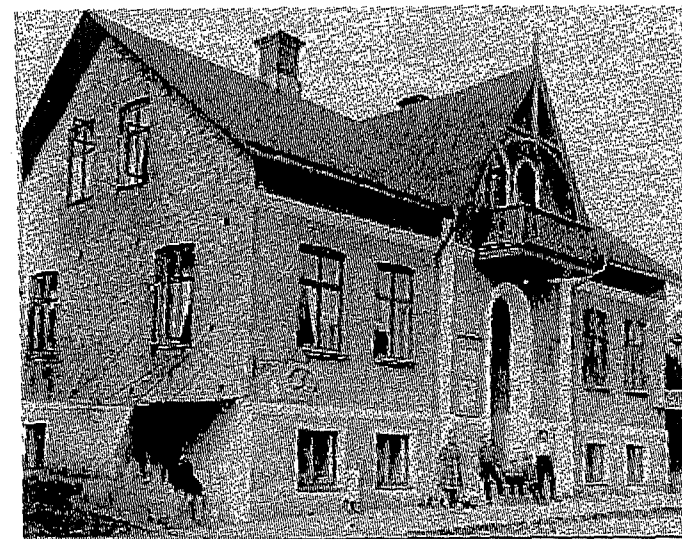
Även färgsättningen på något av husen är diskutabel. Upptagning av takkupor och takfönster utmed gatan i de q-märkta husen bör inte medges. Q bör regleras med q-index vad gäller materialval, fasad och färgsättning.

Markering med q bör göras för byggnaden inom Evald 6. Huset, som uppfördes i början av 1930-talet, kallas Hugo W Jönssons fastighet och är den mest välbevarade och

arkitektoniskt stilrena byggnaden i kvarteret. Byggnadens tegelarkitektur anknuter till en stil som är vanlig framför allt i stationsmiljöer.

Även det gamla bageriet, Evald 4, är viktigt för miljön utmed Köpmansgatan.

Generellt för de putsade husen i kvarteret kan sägas att man bör sträva efter att lyfta fram detaljer som hörnkedjor och fönsteromfattningar genom att ge dessa en anorlunda, slät, yta än själva fasaden, om man inte väljer att slätputsas både detaljer och fasad.

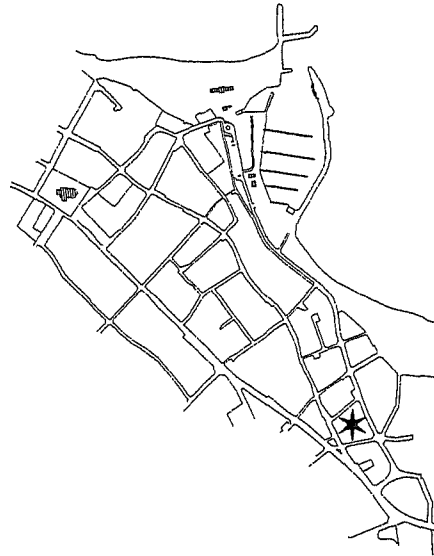

KVARTERET FALKEN

Kvarteret ligger i Agardhsgatans nedre del och angränsar till kvarteret Agardhsgården. Större delen av bebyggelsen är modern.

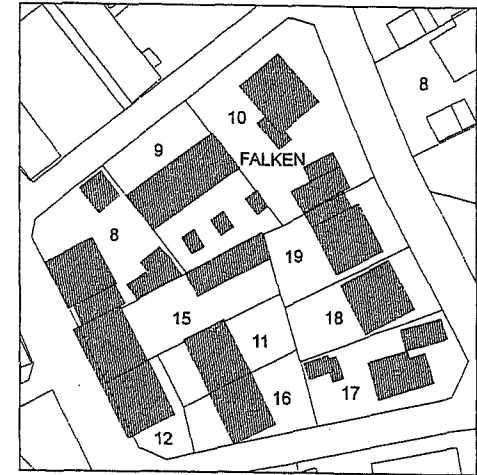
DETALJPLAN 9.10.87

Den del av kvarteret som ligger utmed Agardhsgatan har i detaljplanen markerats som ett område där särskild uppmärksamhet fordras med hänsyn till befintlig miljö. I detaljplanen omnämns att nybebyggelse skall anpassas till miljön utmed kv. Agardhsgården.

KOMMENTARER

Trots föreskrifterna i detaljplanen om en anpassad nybebyggelse har nya hus uppförts, som dåligt överensstämmer med den lokala byggnadstraditionen. Detta gäller i första hand radhusen utmed Såpebruksstråde.

KVARTERET HYLLEBÄCKEN

Kvarteret är ett av de större i centrala Båstad. Det sträcker sig utmed norra sidan av Agardhsgatan och avgränsas av Strandgatan i väst och Killebacken i öst. Genom kvarterets östra del rinner Hyllebäcken. Den markanta höjdskillnaden i mitten av kvarteret utgör en tidigare strandvall, den s.k Litorinavallen.

Bebyggelsen är varierande både till ålder och utseende. Den enda byggnad som möjligtvis är äldre än 1870 återfinns öster om bäcken. Inslaget av modern bebyggelse är stort, främst i kvarterets norra del.

DETALJPLAN 15.10.86

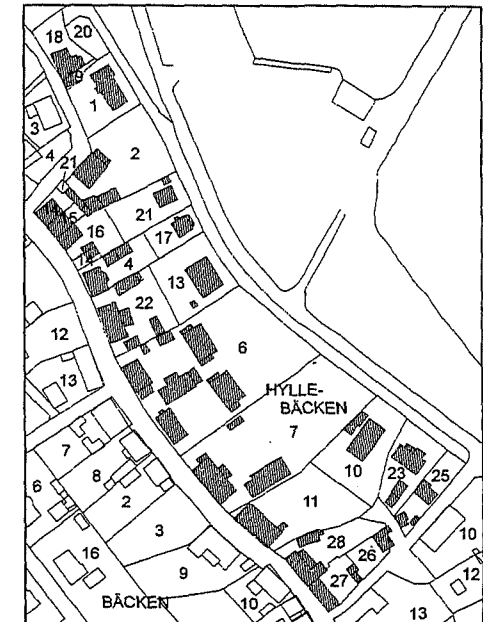
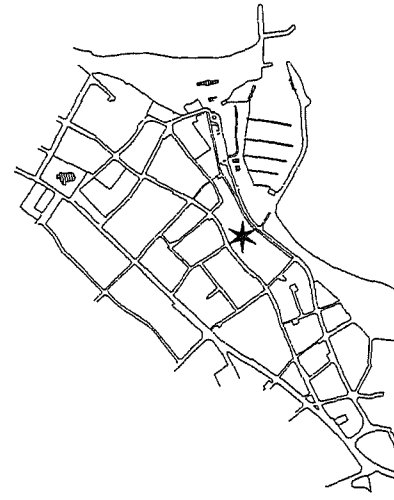
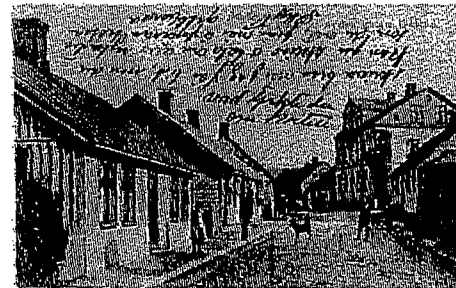
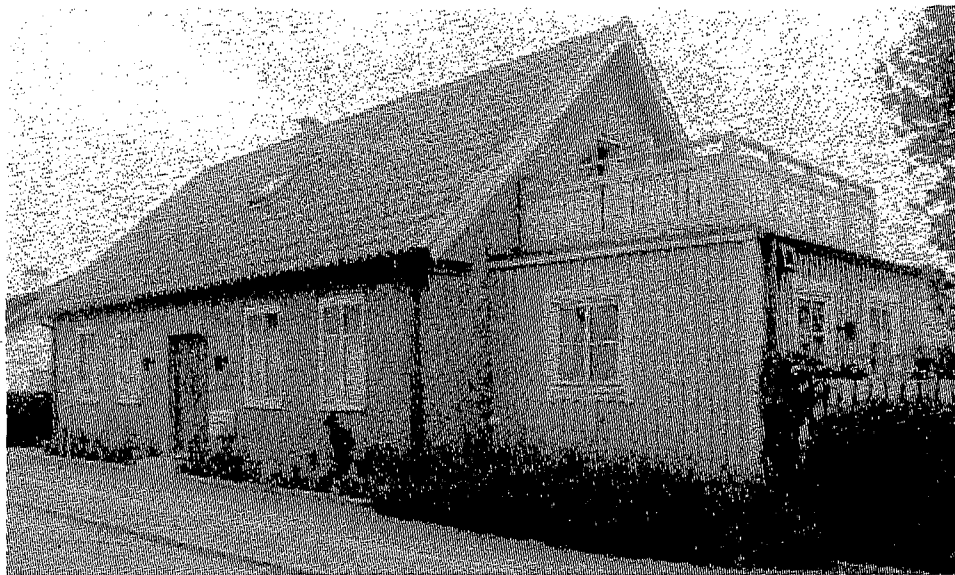
Agardhsgatan och Strandgatan har markerats som kulturhistoriskt intressanta, vilket innebär att man i detaljplanen velat säkerställa dessa gatumiljöer. Även partiet kring Hyllebäcken anses ha särskilt kulturhistoriskt intresse.

En del av de äldre bostadshusen, framför allt utmed Agardhsgatan, är försedda med q-märkning.

KOMMENTARER

Vad gäller de q-märkta byggnaderna bör precisering ske enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmateriel (träpanel), takmateriel (enkupigt tegel).

En viss tillslutning av gaturummet med plank eller en tät häck på tomt 14 och 25 skulle förbättra gatumiljön.

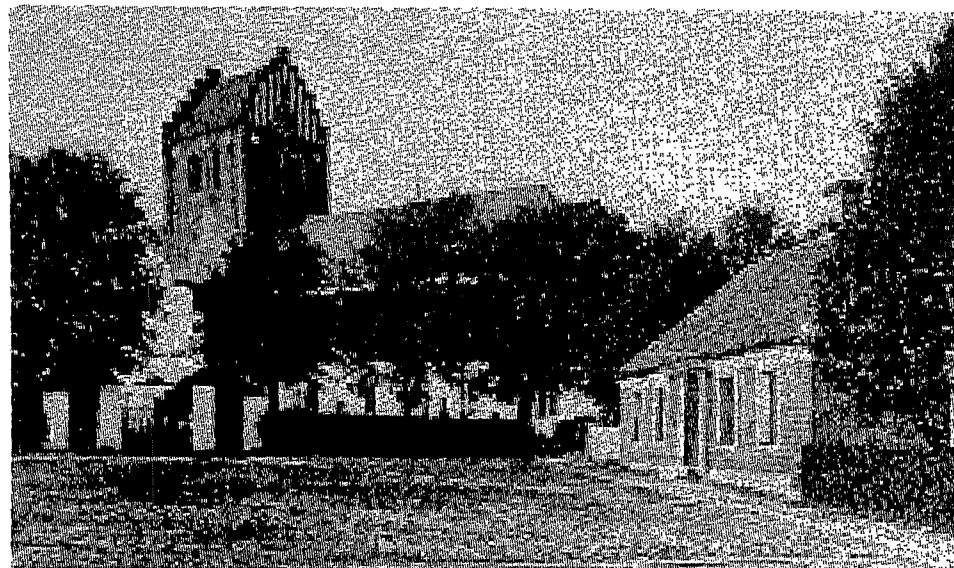
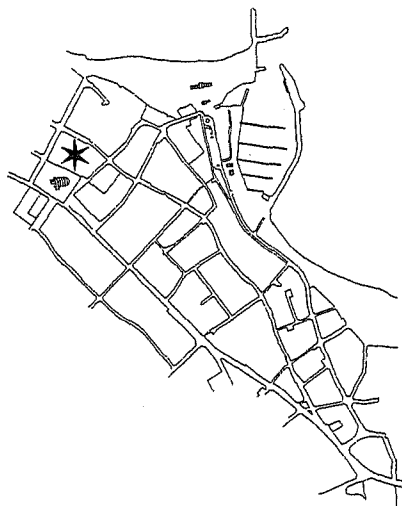
KVARTERET KYRKAN

Detta kvarter kan kallas den historiska kärnan i Båstads samhälle med den medeltida kyrkobyggnaden som självklar medelpunkt. Bebyggelsen norr om kyrkan består framför allt av hus uppförda under tidigt 1900-tal, men inslag av både äldre och yngre byggnader finns. Bebyggelsen närmast kyrkan är en lägre småhusbebyggelse, medan det i kvarterets norra del har uppförts två större villor.

Flera av byggnaderna i kvarteret har byggts till och om för att kunna rymma badgäster. Villa Bjärbo användes under åren 1925 - 1968 som annex till Skånegården.

DETALJPLAN 26.7.85

Endast en fastighet i kvarteret, Kyrkan 12, har erhållit q i detaljplanen.

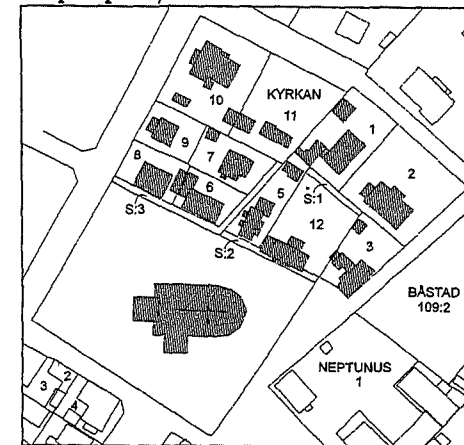

KOMMENTARER

Kyrkan och kyrkogården är naturligtvis den del av kvarteret som kräver störst uppmärksamhet. Dessa är också skyddade enligt kulturminneslagen. De angränsande tomternas bebyggelse inverkar på helhetsintrycket och bör i höjd och proportion tydligt anpassas och underordnas kyrkan.

Villa Bjärbo i kvarterets nordvästra hörn bör förses med q tillsammans med det knuttimrade uthuset på tomten (flyttat från Dalarna på 1940-talet). Precisering

enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmateriäl (puts resp. timmer), takmateriäl (enkupigt tegel resp. spån).

KVARTERET LAXEN

Bebyggelsen i kvarteret består både av bostads-, affärs-, och hotellbyggnader. De äldsta byggnaderna, uppförda strax efter branden 1870, återfinns utmed Köpmansgatan. En av de kulturhistoriskt mest intressanta miljöerna är Hotell Båstad, som genom Nobels initiativ fick sin nuvarande utformning på 1920-talet. I kvarterets norra del är bebyggelsen betydligt modernare, i huvudsak från tiden efter 1950.

DETALJPLAN 15.10.86 OCH 9.10.87

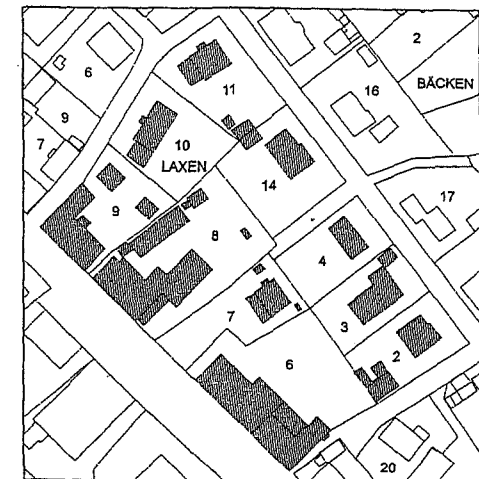
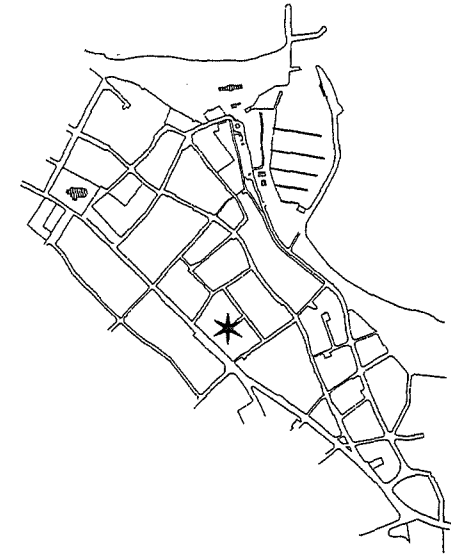
I detaljplanen påpekas att partiet utmed Hyllebäcken är värdefullt samt att det är angeläget att bevara sträckan utmed Köpmansgatan intakt. Av byggnaderna där är Hotell Båstad märkt med Q. Ett q finns på fastigheten Laxen 9.

Byggrätt finns för ett miljöanpassat 2-vånings hus i det inre av tomt 7 och 6.

KOMMENTARER

q bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmateriäl (puts), färgsättning (ljus täckande färg), takmaterial (enkupigt tegel). För Hotell Båstad bör skyddsföreskrifterna ses över.

Förtätning av kvarterets inre kan inte rekommenderas. Möjligens skulle en byggrätt istället kunna läggas på fastigheten Laxen 7, utmed Köpmansgatan. Denna byggnad bör ligga med långsidan utmed och parallellt med gatan. Den bör endast tillåtas ha en våning och utformningen bör ske enligt vad som angivits ovan.

KVARTERET LINNÉA

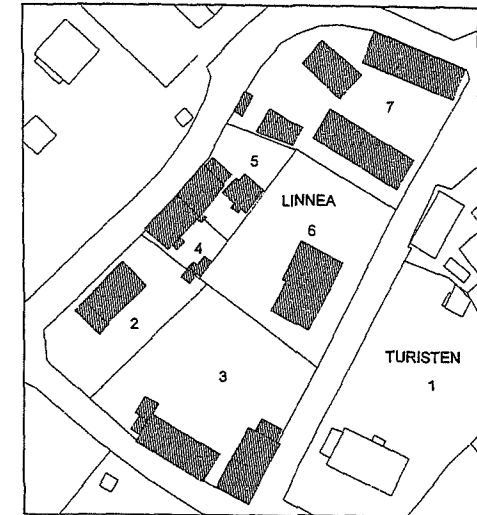
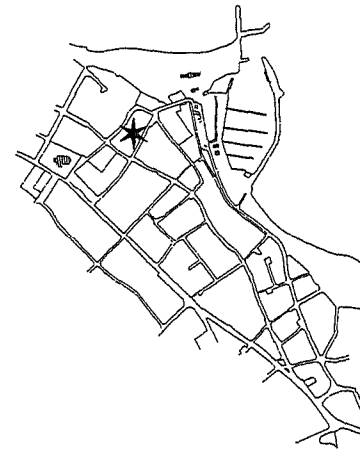
Kvarteret ligger inom de äldsta delarna av Båstad och två av byggnaderna utmed Kyrkogatan (Linnéa 4 och 5) kan delvis ha uppförts före branden 1870. Bebyggelsen är annars tidsmässigt mycket blandad. Byggnaderna i kvarterets norra del används som expeditionslokaler till tennisstadion. I övrigt används kvarteret för bostadsbebyggelse.

DETALJPLAN 9.10.84 OCH 26.7.85

Detaljplanen redovisar ett område som avsatts för bostäder och som en del av den stora tennisanläggningen. Byggnaderna inom fastigheterna Linnéa 3 och 5 samt byggnaden i nordöstra hörnet av Linnéa 7 har markerats med q, liksom de inre delarna av fastigheterna Linnéa 2, 3 och 6, som endast får bebyggas med mindre uthus.

KOMMENTARER

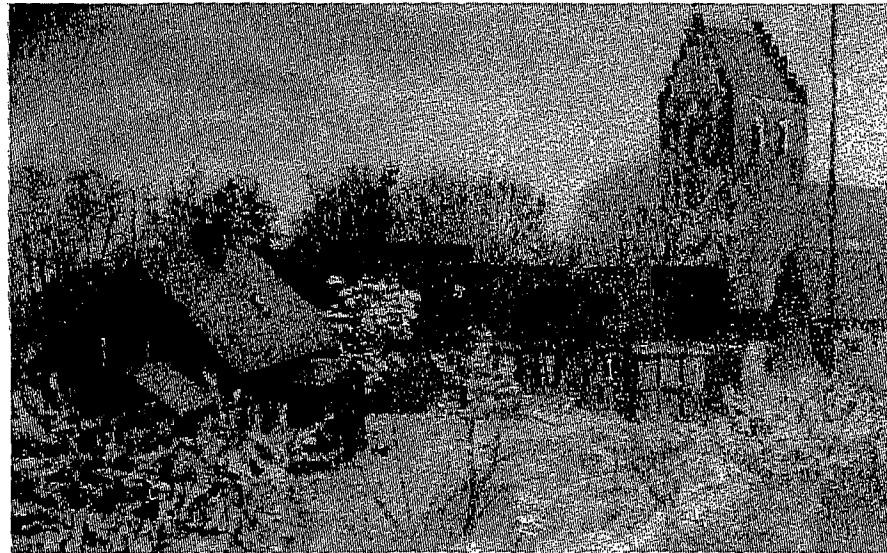
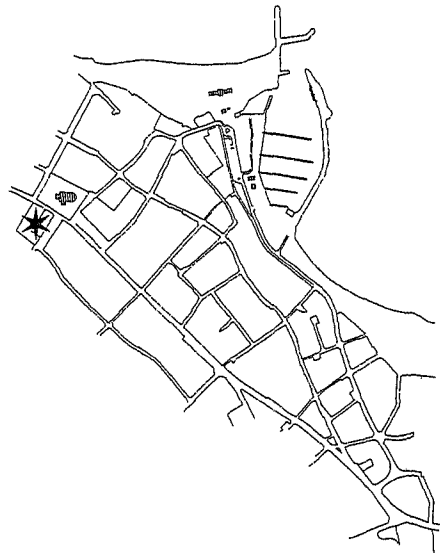
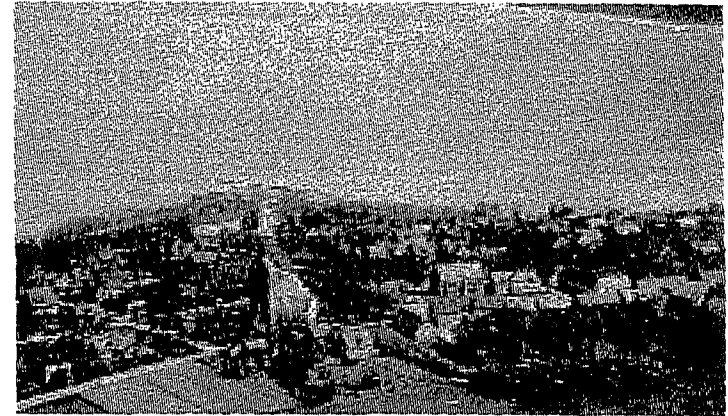
q-märkningen bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmaterial (tegel eller puts), färgsättning (ljus täckande färg), takmaterial (enkupigt tegel).

KVARTERET MUNKTOFT

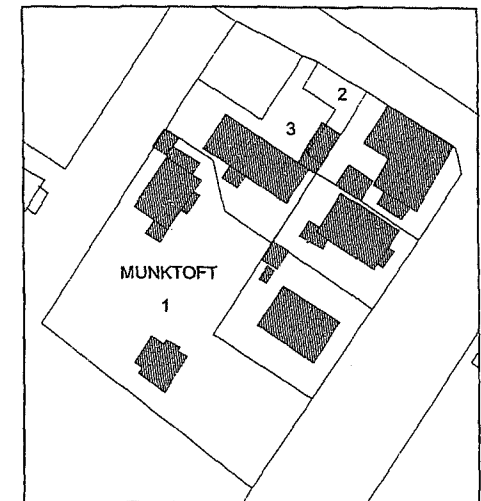
Kvarteret, som endast innehåller bostäder, har direkt kontakt med Köpmansgatan i norr. Vad gäller bebyggelsen kan kvarteret delas i två delar med en västra innehållande äldre byggnader och en östra bebyggd under 1900-talet. Den låga längan närmast Köpmansgatan (Munktoft 3) kan, helt eller delvis, ha uppförts före branden 1870. I trädgården står en stuga som ursprungligen uppfördes för att användas som café på Helsingborgsutställningen 1903. Efter utställningen såldes den och flyttades till Båstad.

DETALJPLAN 26.7.85
Samtliga äldre byggnader har markerats med q.

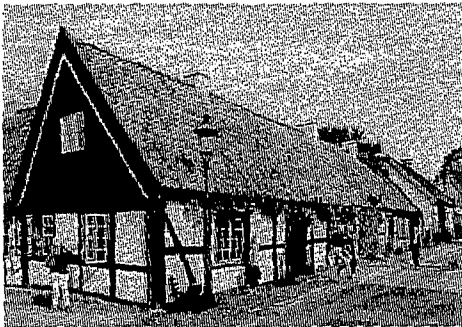
KOMMENTARER

q-märkningen bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmaterial (träpanel), färgsättning (mörk täckande färg), takmaterial (enkupigt tegel).

KVARTERET MUSSLAN

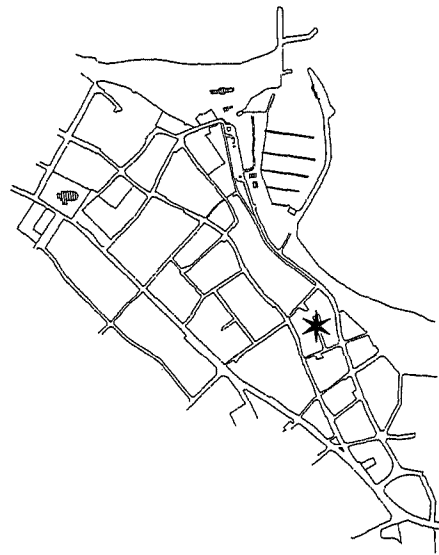
Kvarteret ligger utmed Agardhsgatan, mellan Rosins väg och Killebacken, och är en blandning av gammalt och nytt. Utmed Agardhsgatan ligger hus som klarade sig från branden 1870. De är en del av den enhetliga tidiga 1800-talsbebyggelsen som finns utmed nedre delen av gatan. På kvarterets andra halva finns dels en modern bebyggelse med radhus och större sammanhängande garage, dels sekelskiftesbyggnader i stora trädgårdar.

DETALJPLAN 9.10.87

Enligt detaljplanen är hela kvarteret nu utbyggt. Förtätningar får endast göras med mindre uthus. Samtliga hus utmed Agardhsgatan har fått en markering med q, liksom gårdshusen på dessa tomter. Även de äldre husen i kvarterets norra del har q-märkts.

Agardhsgatan, Killebacken och en del av Rosins väg har bedömts som värdefulla gatumiljöer.

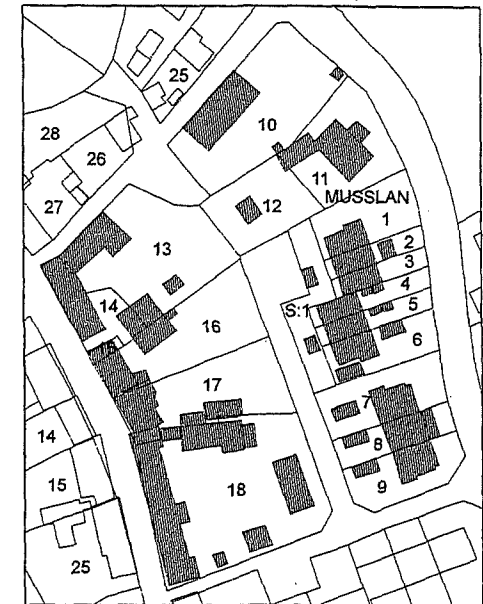

KOMMENTARER

Kvarterets byggnadsbestånd utmed Agardhsgatan är en del av den äldsta bebyggelsemiljön i Båstad. q-märkningen av dessa hus bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmaterial (träpanel), takmaterial (enkupigt tegel). Inredning av vindsvåning, som innebär att ljusinsläpp tas upp i takfallet ut mot gatan, bör ej medges.

Till de moderna radhusen har lagts en väg in i kvarterets mitt, en lösning som ur kulturhistorisk synpunkt är mindre lyckad.

Av de två något äldre husen i norr har Musslan 11, från sent 1800-tal, sådana kvalitéer att det ej bör förvanskas till det yttre.

KVARTERET NEPTUNUS

Kvarteret är beläget vid torget. Bebyggelsen är av blandad ålder och typ. Två byggnader av officiell karaktär återfinns i anslutning till torget. Det är de båda skolbyggnaderna uppförda 1839 respektive 1880. I kvarterets norra del ligger villor. Delar av kvarteret är obebyggd parkmark.

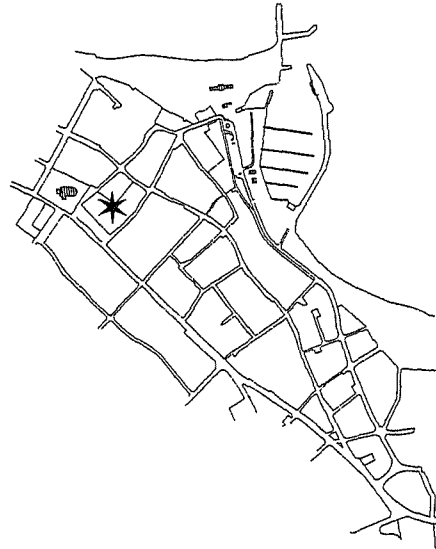
Teglet är dominerande fasad- och byggnadsmaterial, främst representerat av det stora skolhusets vackra fasad. Den tydligt medeltidsinspirerade byggnaden uppfördes 1880 trots att skolrådet karakteriserat ritningsförslaget som "både olämplig och ful". Huset inreddes med 2 lärarbostäder och 2 skolsalar. Omkring 1970 upphörde skolundervisningen i byggnaden och den överläts då till församlingen för att användas som församlingsgård.

DETALJPLAN 26.7.85

I detaljplanen är byggnaderna på tomterna närmast torget q-märkta, och själva torget är markerat som en kulturhistoriskt intressant och känslig yta.

Byggrätter finns inom tomterna Neptunus 1, 5 och 6.

KOMMENTARER

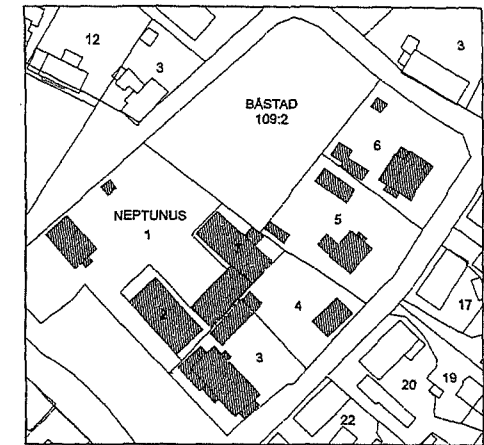
Byggnaderna närmast torget har markerats med ett litet q. Dessa bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmateriäl (tegel eller puts), färgsättning (rött eller gult tegel resp ljus täckande färg), takmaterial (enkupigt tegel resp skiffer).

Byggrätterna bör beläggas med q med utformning enligt ovan. Byggnadernas placering bör om möjligt flyttas till att ligga med långsidan parallellt utmed och nära gatan.

Bebyggelse i parken bör ej komma ifråga.

En detalj att uppmärksamma är skiffertaket på fastigheten Neptunus 3.

KVARTERET PÄRLAN

Kvarteret är ett av de mindre i centrala Båstad där det ligger inklämt mellan Agardhsgatan, Strandgatan och det betydligt större kvarteret Turisten.

Byggnadsbeståndet består, förutom av en modern villa, av byggnader uppförda under 1800-talets sista decennier med putsade eller panelbeklädda fasader.

DETALJPLAN 15.10.86

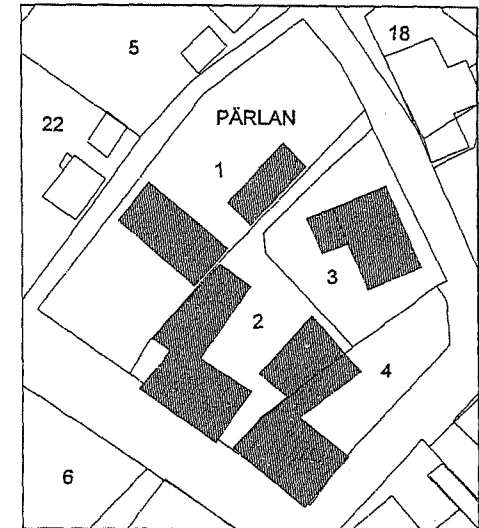
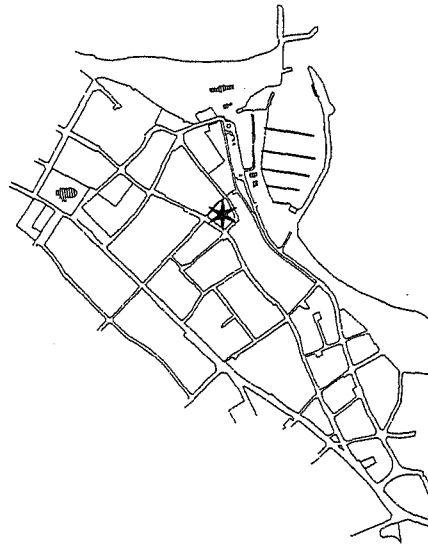
Byggnaderna utmed Agardhsgatan har q-märkts, liksom byggnaden inom Pärlan 1. För byggrätten utmed Strandgatan (Pärlan 1) gäller anpassning till den befintliga miljön.

Gatubilden utmed Strandgatan och Agardhsgatan är viktig och gångförbindelsen i gränsen till kvarteret Turisten omnämns ha ett stort miljövärde.

KOMMENTARER

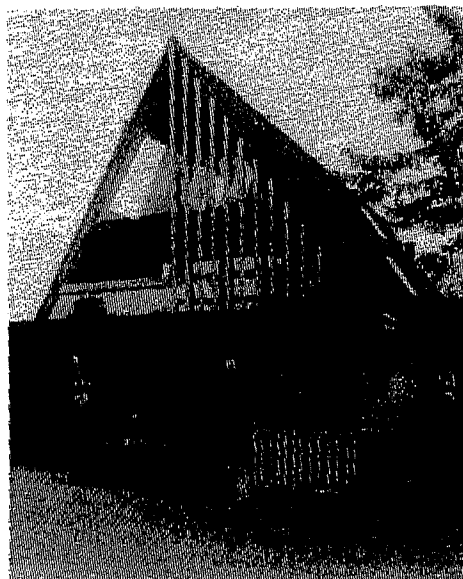
Byggnader med q-märkning bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmateriäl (träpanel eller puts), takmaterial (enkupigt tegel).

Kvarteret kan förtätas med ytterligare en byggrätt inom Pärlan 1 utmed Agardhsgatan. Eventuella nya byggnader bör utformas enligt ovan och placeras nära intill och parallellt med gatan.

KVARTERET REPSLAGAREN

Kvarteret är en sammanslagning av fd kvarteren Bojen, Tennisstadion och Albatrossen. Det domineras av tennisstadion med tillhörande byggnader. De vanliga bostadshusen återfinns utmed Kastanjeallén och på slänten mot sjön. De äldsta husen är uppförda under tidigt 1900-tal, t ex Sjöstugan från 1908, som tidigare kallades Möllers grop.

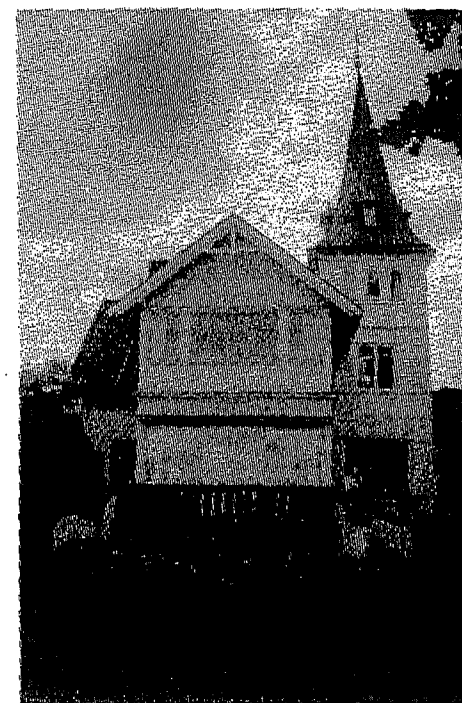

KOMMENTARER

q-märkningen bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmateriäl (träpanel), färgsättning (fr a ljus, täckande färg), takmaterial (enkupigt tegel eller plåt). Även byggnaderna inom Repslagaren 4 förslås få q.

Tennisstadions betydelse för Båstad bör också uppmärksammas genom att verksamheten läses till platsen.

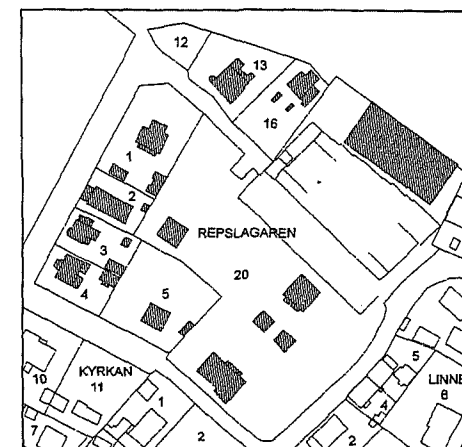
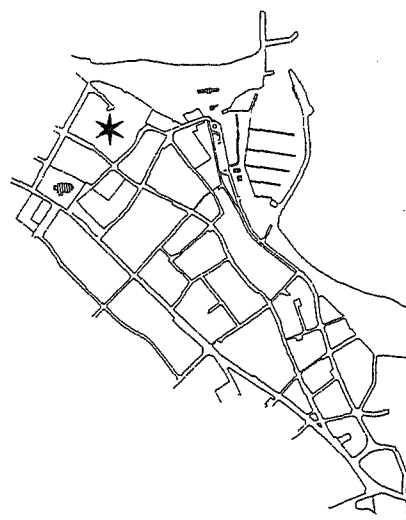
Allén har stort värde som exponent för "Nobels villastad". Allén bör tas in i detaljplanen, med förskrift om att träd som försvunnit/försvinner bör ersättas.

DETALJPLAN 9.10.84 OCH 26.7.85

Detaljplanen lämnar utrymme för nybyggnation inom Repslagaren 12. I övrigt får kvarteret inte bebyggas med annat än mindre uthus.

Till- och ombyggnad av befintliga hus är dock möjlig. Bostadshusen inom tomterna 1, 3 och 16 är försedda med q.

KVARTERET SKAGEN

Kvarteret sträcker sig mellan Köpmansgatan och Agardhsgatan strax öster om torget. Åldern på byggnaderna - de äldsta är från slutet av 1800-talet och de yngsta helt moderna. Kvarteret fick sin form efter branden 1870, och en av de byggnader som uppfördes efter katastrofen var Tiljanders gård i kvarterets sydvästra hörn, Bergs hörna. På platsen för de nuvarande byggnaderna låg före 1870 en köpmansgård ägd av August Tiljander. Gården inrymde även en krog, Skagen, som dock inte öppnades igen efter återuppbyggnaden.

DETALJPLAN 15.10.86

Enligt detaljplanen är det viktigt att bebyggelsen utmed Hamngatan får behålla sin traditionella utformning och gruppering. Byggnaderna i denna delen, samt Skagen 15, har alla försetts med ett q, Bergs hörna, Skagen 29, har märkts Q.

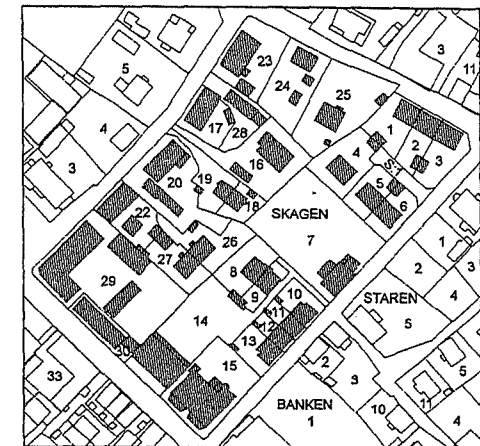
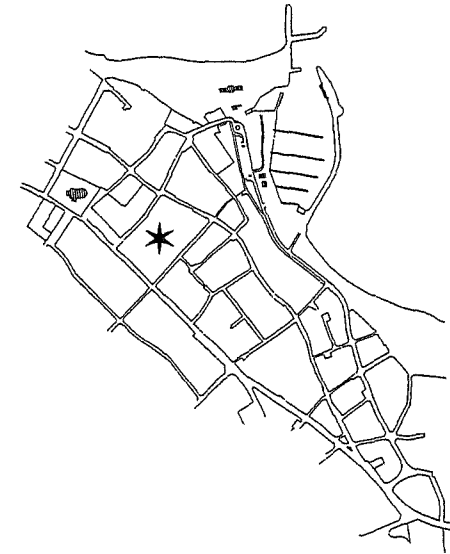
Nybyggnation har tillåtits i kvarterets inre del. Där har nyligen uppförts hus, som enligt detaljplanen borde ha anpassats till miljön.

KOMMENTARER

De moderna byggnaderna inom kvarteret ansluter dåligt till miljön i övrigt. Därför är det extra viktigt att bibehålla kvalitéerna på de q-märkta byggnaderna. Exteriören bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmateriäl (tegel eller puts), takmaterial (enkupigt tegel). För Bergs hörna krävs att särskild hänsyn visas.

Nya byggnader, framför allt utmed gaturummet, måste anpassas till omkringliggande äldre bebyggelse.

Fastigheten Skagen 25 bör q-märkas.

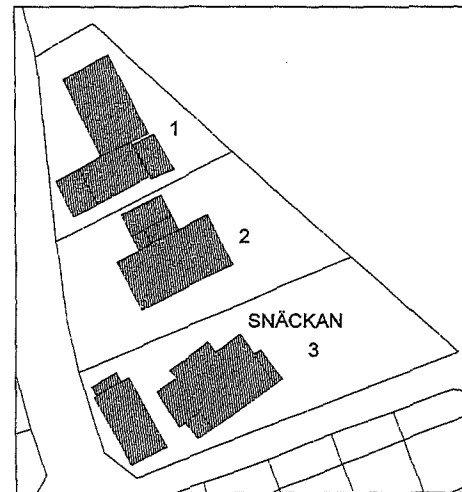
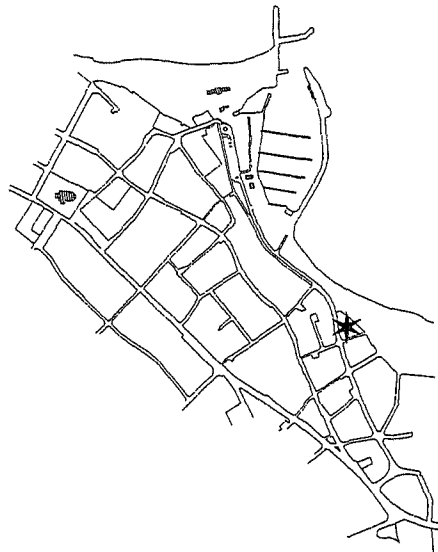

KVARTERET SNÄCKAN

Det lilla kvarteret Snäckan har byggts med bostadshus under 1900-talet. Det ligger utanför Båstads egentliga, äldre, stadskärna och kan istället räknas till den yngre badortsbebyggelsen.

DETALJPLAN 9.10.87

Detaljplanen redovisar inga förändringar i kvarteret. Huset på Snäckan 3 är försett med q och generellt gäller för kvarteret att ombyggnad och upprustning bör anpassas till miljön.

KOMMENTARER
q-märkningen av fastigheten Snäckan 3 bör preciseras enligt följande; hög takresning (40 - 45°), fasadmateriäl (puts), takbeklädnad (tegel).

KVARTERET STAREN

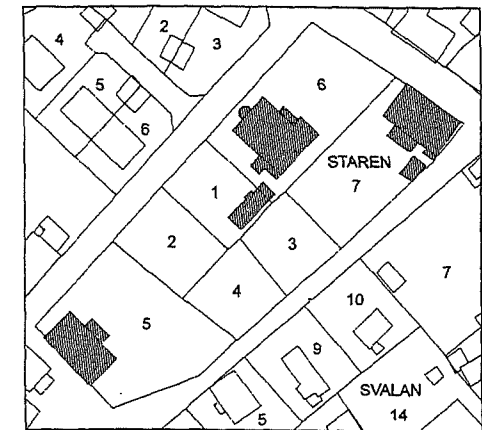
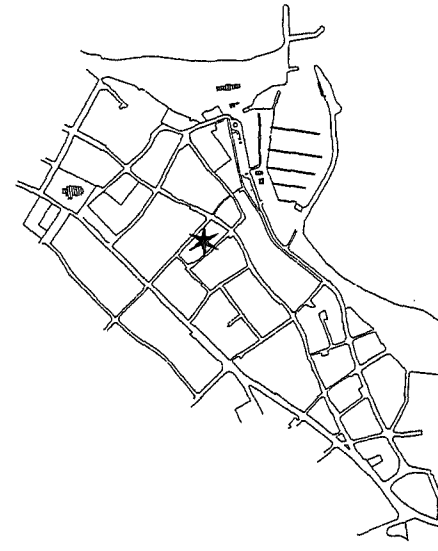
Kvarteret ligger centralt i den gamla stadskärnan och begränsas i norr av Agardhsgatan. Området eldhärjades vid branden 1870 och den äldre bebyggelsen, som återfinns utmed Agardhsgatan, är nyuppförd under 1800-talets sista decennier. Den stora "Krassovska villan" byggdes 1895 och är med sin arkitektur den dominerande byggnaden i kvarteret.

DETALJPLAN 15.10.86

De båda byggnaderna på tomterna utmed Agardhsgatan samt huset på fastigheten Staren 5 är alla försedda med q, liksom trädgården till den sistnämnda och Krassovska villan, Staren 6.

KOMMENTARER

q-märkningen bör präiseras enligt följande: hög takresning (40-45°), fasadmateriel (träpanel och tegel) och takmateriel (tegel).

KVARTERET STRANDÄNGEN OCH HAMNOMRÅDET

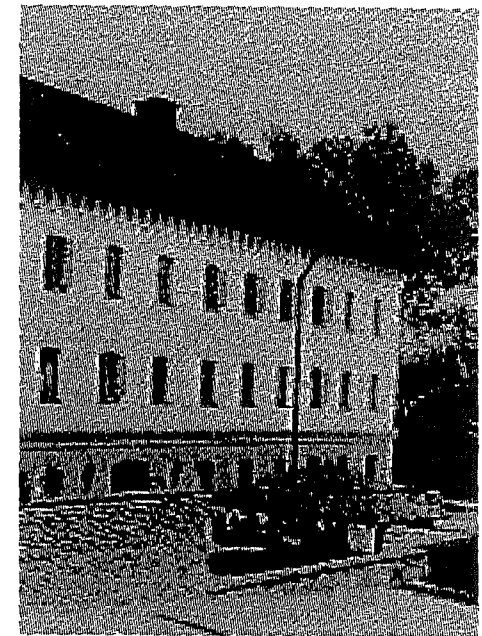
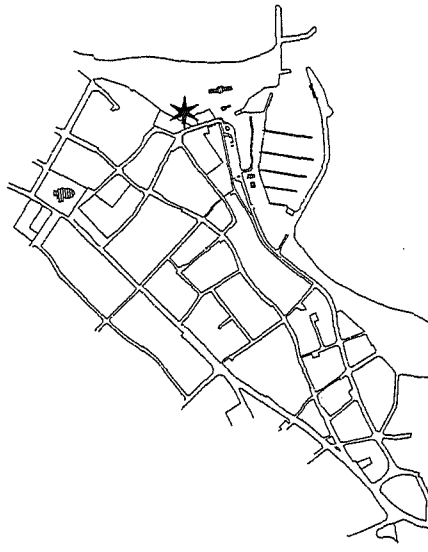
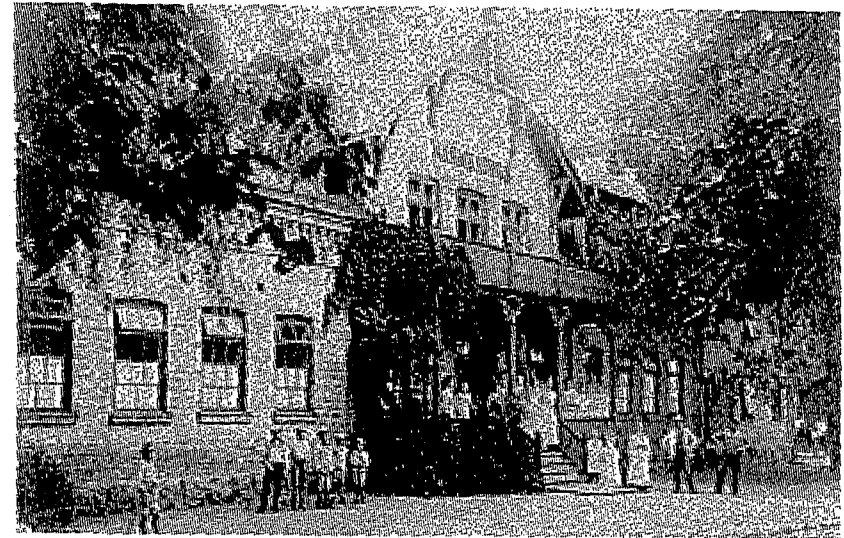
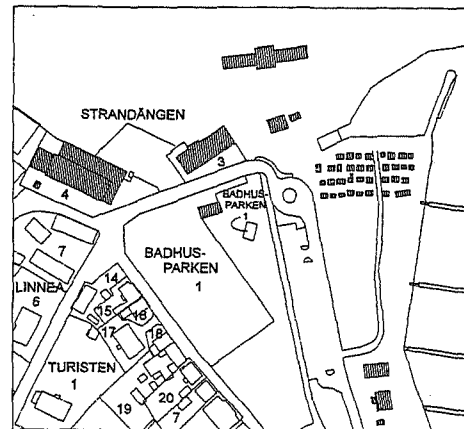
Hamnen har naturligtvis varit viktig för Båstad. Området är idag präglad av de två senaste århundradenas turism och friluftsliv, representerat av det gamla varmbadhuset från 1894, tennisbanor, friluftsbadet och Strandängen. De många små fiskebodarna vid kajen representerar en näring betydligt äldre än turismen.

DETALJPLAN 1983.10.83

Området är till största delen markerat som mark som ej får bebyggas. Skansen och varmbadhuset är Q-märkta.

KOMMENTARER

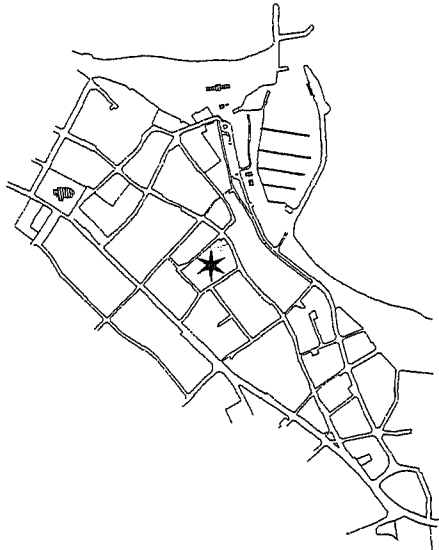
Ny bebyggelse inom området bör starkt begränsas. "Skansen", varmbadhuset och fiskebodarna är mycket viktiga för miljön liksom parkmarken utmed Strandpromenaden samt Strandängen.

KVARTERET SVALAN

Bebyggelsen i kvarteret brann ner 1870. Av de byggnader som uppfördes direkt efter branden kan nämnas gatuhuset inom Svalan 13. Det byggdes om till bostadshus under 1970-talet, men hade dessförinnan inrymt speceriaffär, cykelverkstad och affär. De moderna inslagen, hus från senare hälften av 1900-talet, är flera.

1901 byggde Båstads Godtemplares byggnadsförening huset på Svalan 4. Där ordnades föreläsningar, konserter m.m. Logen Båstads Vapen sålde fastigheten 1983 och den är nu privatbostad.

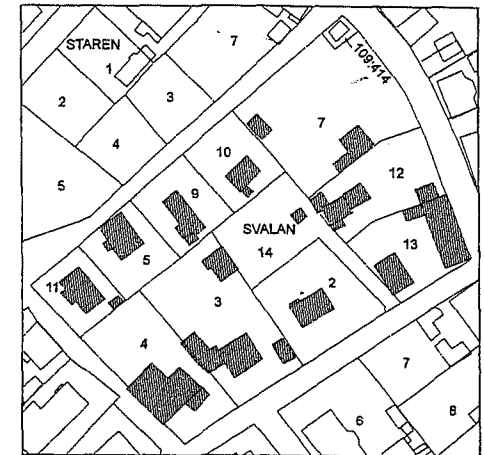
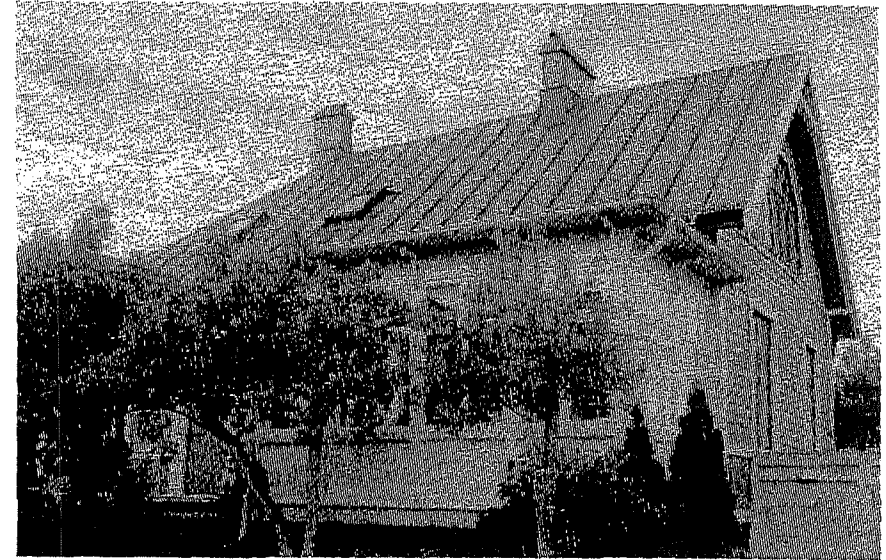

DETALJPLAN 15.10.86

De två äldre husen inom fastigheterna Svalan 9 och 13 har i detaljplanen markerats med q.

KOMMENTARER

q-märkning bör även införas för fastigheten Svalan 4, det fd ordenshuset, med följande precisering: hög takresning (40-45°), fasadmaterial (träpanel), takmaterial (plåt).

KVARTERET TEGELUGNSLYCKKAN

Kvarterets namn syftar på den tegeltillverkning som är känd från 1500-talet i Båstad. Ugnarna kan ha funnits här eller inom angränsande delar av kvarteret Laxen. Vid schaktning i kvarteret har påträffats bränd gråsten och rester av stora tegelstenar. Någon arkeologisk undersökning har inte gjorts.

Kvarteret är ett av de större i Båstads centrum. Vid den stora branden 1870 hejdades elden innan den nått fram till kvarteret och följdaktligen återfinns här en stor del av Båstads äldre hus. De flesta av dem ligger i en rad utmed Agardhsgatan. Även utmed Köpmansgatan finns några äldre hus, men här är bebyggelsen mer blandad. Kvarteret är uppdelat i ett affärsområde (utmed Köpmansgatan) och ett bostadsområde (utmed Agardhsgatan).

DETALJPLAN 9.10.87

I stort sett samtliga byggnader inom kvarteret har markerats med q. Både bebyggelsen utmed Köpmansgatan och Agardhsgatan anses vara värdefull och det är angeläget att den får behålla sin traditionella utformning och karaktär. Gatubilden utmed Agardhsgatan bör i möjligaste mån bevaras.

Förtätningar anges vara möjliga inom tomt 23 samt i kvarterets inre del.

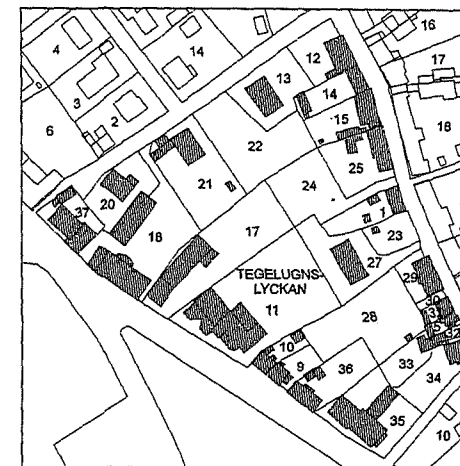
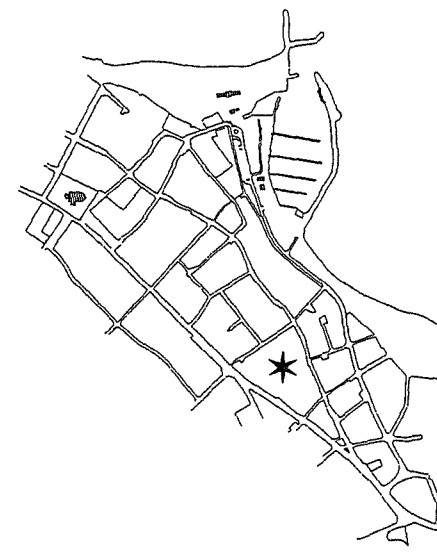

KOMMENTARER

Partiet utmed Agardhsgatan är ett av de mer enhetliga av äldre karaktär som finns kvar i Båstad idag. Denna gatubild är därför viktig att bevara. Det hindrar emellertid inte förtätning och nybyggnation inom tomt 23. Det är dock av största vikt att den nya byggnaden anpassas till omgivningen. Både den och de q-märkta byggnaderna bör preciseras enligt följande; takresning (40-45°), fasadbeklädnad (träpanel eller puts), takmaterial (enkupigt tegel).

Förtätning inne i kvarteret är inte att rekommendera. Kvarterets mitt bör i möjligaste mån lämnas fritt för trädgård och mindre uthusbyggnader.

Gaturummet mot Agardhsgatan kan ytterligare slutas till med plank mellan näraliggande byggnader.

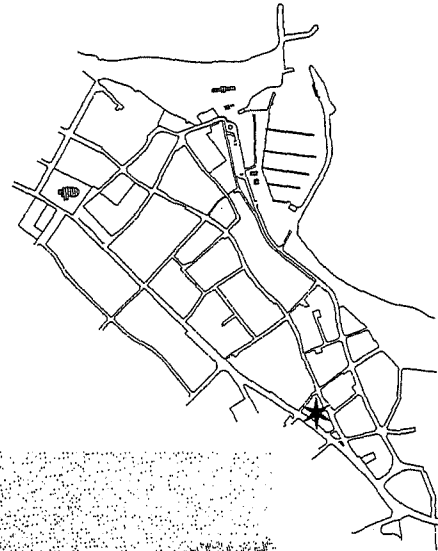
KVARTERET TREHÖRNINGEN

Kvarteret är det nedre och sista utmed södra sidan av Agardhsgatan innan denna mynnar i Köpmansgatan. Kvarteret förskönades helt från den stora branden 1870 och bland de äldre byggnaderna utmed Agardhsgatan återfinns här ett av de absolut finaste husen i Båstad, nämligen Skeppargården.

Kvarteret avslutas i öster med en liten yta parkmark, "Gröna torg".

DETALJPLAN 9.10.87

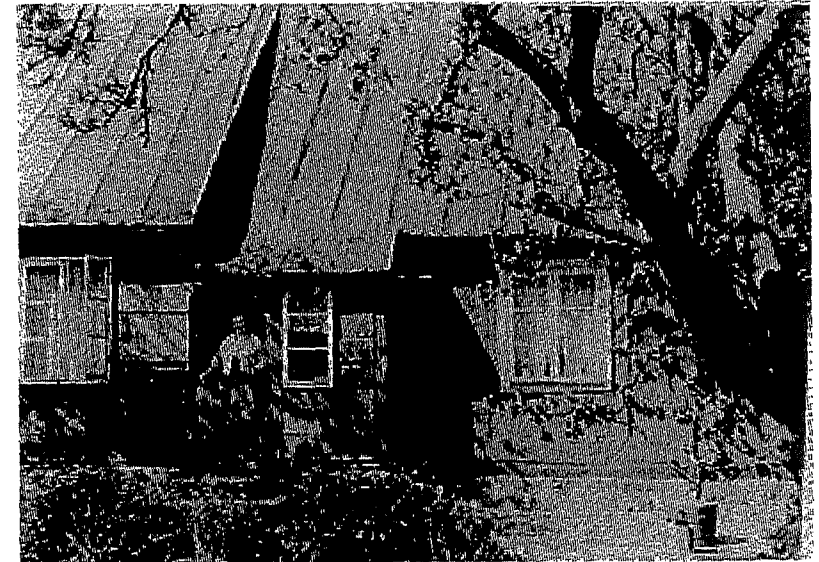
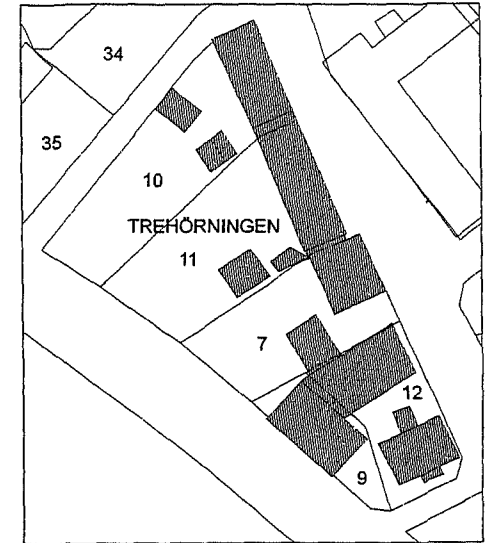
Detaljplanen ger byggrätt för en miljöanpassad 1-vånings byggnad utmed Köpmansgatan inom Trehörningen 10 och 11. De äldre husen utmed Agardhsgatan har försetts med en q-markering.

KOMMENTARER

q-märkningen bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmateriäl (träpanel eller puts), takmateriäl (enkupigt tegel). För byggnaden inom Trehörningen 11, Skeppargården, bör ett rivningsförbud införas.

Förutom byggrätten inom Trehörningen 10 och 11 kan byggrätt ges inom Trehörningen 12 utmed Agardhsgatan, med möjlighet att ersätta ett nu befintligt garage med ett boningshus anpassat till äldre byggnadstradition. Parkmarken är viktig att behålla.

KVARTERET TURISTEN

Kvarteret är ett av de större inom den gamla staden. En stor del av bebyggelsen uppfördes decennierna kring sekelskiftet 18-1900, till exempel det vackra huset inom Turisten 15. Det var ursprungligen endast en fiskarstuga, men om- och tillbyggdes kraftigt år 1898 av en apotekare från Laholm. Invändigt är detaljer som målningar, kassetttak och kakelugnar bevarade.

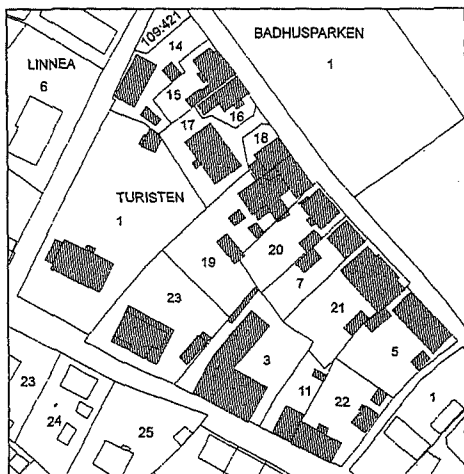
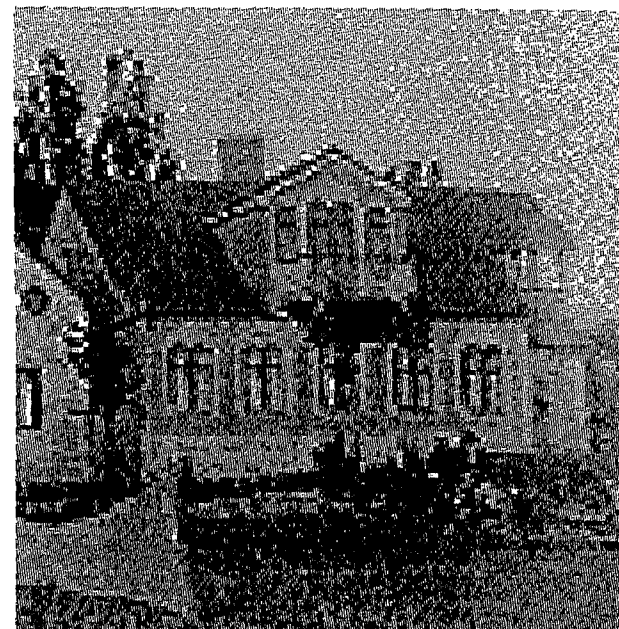
Bland den något yngre bebyggelsen återfinns prästgården, byggd 1929 på samma tomt som den gamla prästgården (förstörd i branden 1870), samt Märta Måås Fjetterströms ateljé uppförd 1948.

DETALJPLAN 15.10.86

Samtliga fastigheter i kvarteret är märkta med q. Inom prästgårdens trädgård är en byggrätt markerad utmed Hamngatan. En nybyggnad skall uppföras med hänsyn till de omgivande, äldre husen. Gatubilden utmed Strandgatan bör i möjligaste mån bevaras.

KOMMENTARER

q-märkningen bör preciseras enligt följande; hög takresning (40-45°), fasadmaterial (träpanel eller tegel), takmaterial (enkupigt tegel eller plåt). Byggrätten på prästgårdstomten (Turisten 1) bör slopas. Den stora trädgården markerar prästgårdens särställning i bebyggelsen.

KVARTERET VIKTORIA

Kvarteret sträcker sig utmed Köpmansgatans övre, västra del, och är ett utpräglat handelskvarter. Byggnaderna innehåller nästan samtliga affärslokaler i bottenvåningen, medan vindsvåningen kan vara inredd för boende. Med ett undantag är byggnaderna utmed Köpmansgatan uppförda direkt efter den stora branden 1870. Bland dem kan nämnas Båstadgården, Viktoria 5, som ligger på platsen för det gästgiveri som blev lågornas rov 1870. Båstadgården byggdes upp som gästgiveri, men har också bl a inrymt den kommunala förvaltningen.

Tegel och puts är de dominerande materialen i kvarteret. Utmed Hagagatan återfinns modernare villor.

DETALJPLAN 26.7.85

Samtliga byggnader (även gårdsbyggnader) på tomterna utmed Köpmansgatan har markerats med q, undantaget nybyggnationen på tomterna 25-27. Inom kvarterets "baksida", utmed Hagagatan, finns inga q-bestämmelser.

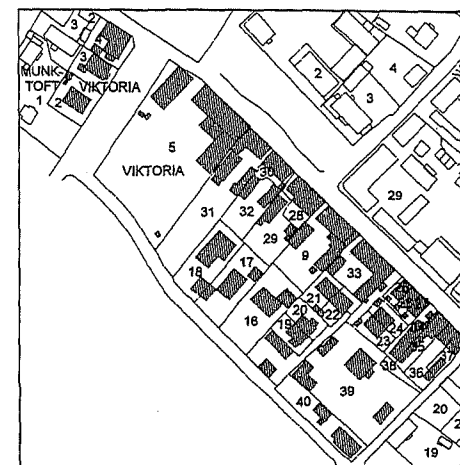
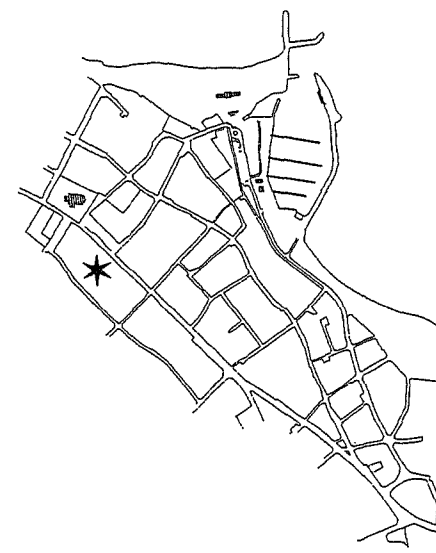
Många av husen utmed Köpmansgatan har inredd vind. De är på gårdssidan uppbyggda med en andra våning och ut mot gatan bryts takfallen av kupor. För byggnaderna inom tomterna 9, 33 och 36-37, som ännu inte är utbyggda på detta sätt, föreligger byggrätt för en andra våning inåt gården. Möjlighet till nybebyggelse föreligger inom kvarterets södra del.

KOMMENTARER

Mycket är att önska vad gäller bebyggelsen utmed Köpmansgatan. Generellt gäller att entréerna bör dras ut i liv med fasaden. Ett annat generellt påpekande gäller skyltningen, som i många fall helt styckar sönder och förfular fasaderna.

Byggrätten för fastigheterna 9, 33 och 36-37, att bygga på en andra våning inåt gården föreslås utgå. En utbyggnad med takkupor inåt gården kan göras, men däremot bör man vara mycket restriktiv med uppförande av kupor utåt gatan. Tidigare misstag bör undvikas. Istället vore det önskvärt med en översyn och ombyggnad av övriga byggnaders takkupor.

De putsade fasaderna överväger. Vid omputsning har i de flesta fall putsen sprutats på vilket gett en knottrig och grov struktur. En slätputs rekommenderas istället.

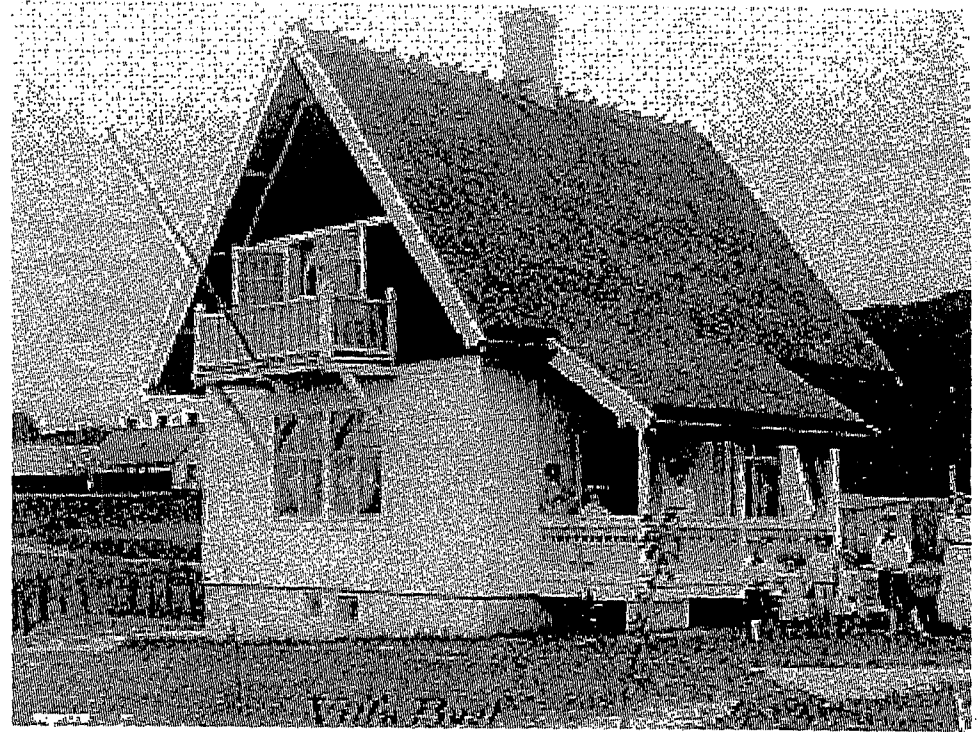
NOBELS VILLASTAD OCH SMÅRYD

Kring sekelskiftet 1900 blev Båstad populärt som bad- och rekreationsområde för den tidens sommargäster. Väster om tätorten uppfördes flera stora villor i skiftande stilar eller uppköptes gamla utskiftade gårdar. Till den senare kategorin hör t ex Småryds gård och Larsbackagården, tre- eller fyrhängade gårdar med sk sydgotiska boningslängor med takåsar i stugan.

De nya villorna var ofta ritade av samtidens största arkitekter. Stilarna är skiftande, t ex den nationalromantiska Villa Bjäringe upp-

förd 1917, eller Villa Dagmar från 1914 byggd med inspiration från italienska/klassiska stilideal. Villa Småryd är egentligen den riktiga pärlan i sammanhanget - en stor jugendvilla ritad av arkitekten Torben Grut och uppförd redan 1904.

Ludvig Nobel kom till Båstad hösten 1905 för en kortare tids vila och rekreation. Han fann miljön intressant och bildade redan samma år AB Båstads villaområde. Tanken var att bygga upp en villastad där husen hyrdes ut till årligen återkommande sommargäster.

Ett stort markområde köptes in alldeles väster om kyrkan. Vägar, sanitära anordningar och belysning ordnades. Flera hus uppfördes men ambitionerna fullföljdes inte helt utan flera tomter kom att säljas ifrån.

Flera av Nobels villor finns fortfarande kvar. Bland dessa intar Skånegården, ritad av Karl Guettler 1923, en särställning.

Till flera av de stora "fritidshusen" hörde omfattande fruktodlingar. Genom förtätning av bebyggelsen och uppkomsten av nya bostadsområden har dessa minskat i utbredning. Mest kompletta är odlingarna kring Småryd, som till större delen planterades redan 1904. På 1930-talet var Småryd landets näst största fruktodling.

KOMMENTARER

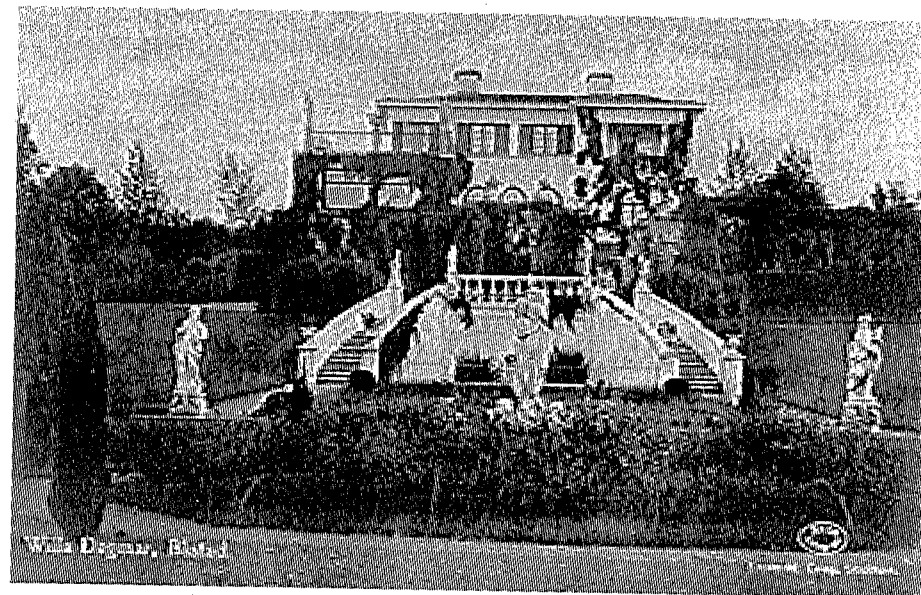
Hela området från Båstad fram till Norrviken är på samma gång både unikt och karaktäristiskt för Båstads badortsepok. Av denna anledning bör kulturminnesvårdens riksintresse utvidgas till att omfatta området fram till Norrvikens trädgårdar. Frågan bör tas upp med länsstyrelsen.

Några av de mest karaktäristiska och genuina miljöerna håller så hög klass att en byggnadsminnesförklaring borde vara aktuell. I första hand skulle detta gälla Skåne-

gården och Smårydsanläggningen med gården, villan och fruktodlingarna.

Övriga bebyggelsemiljöer av kulturhistoriskt värde borde i en områdesbestämmelse förses med q.

Ny exploatering inom området bör endast medges restriktivt, framför allt väster om Paulins väg.

Anläggningar värda att byggnadsminnesförklara:

Bysten 1, Skånegården
Småryd 11:1, Smårydsgård

Byggnader/tomter som bör förses med q:

Dagslåndan 1

5

8

9

Dikten 3

4

5

6

Drillsnäppan 7

8

9

Larsbacka 1

Småryd 1:8, Apelryd

MALEN OCH STATIONSTERRASSEN

Öster om Båstad växte kring sekelskiftet fram en bebyggelse med villor, pensionat, restauranger och andra byggnader som hörde badorten till. Huvudpunkten i det egentliga Malen var restaurangen, som revs i mitten av 1980-talet. Området växte snabbt. 1921 antogs stadsplanen, 1932 blev Malen municipalsamhälle och 1937 gick det upp i dåvarande Båstads köping.

Bebyggelsen i Malen har idag, främst i den östra delen, fortfarande kvar sin karaktär av semester- och badort med stora friliggande villor och pensionat på väl tilltagna tom-

ter. Det finns många exempel på sekelskiftets och det tidiga 1900-talets fantasifulla arkitektur. Träpaneler av olika typer är det vanligaste fasadmaterialet, men puts och tegel förekommer också.

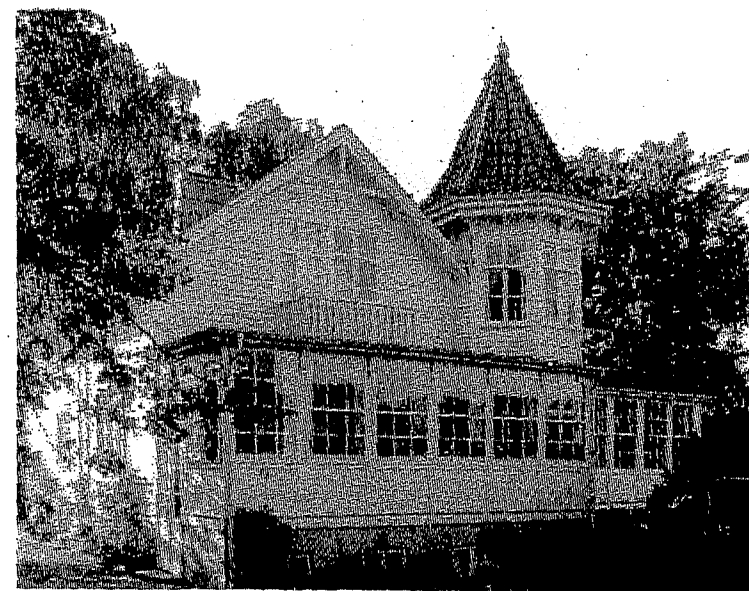
1885 stod förlängningen av Västkustbanan från Ängelholm till Halmstad klar. Järnvägen drogs fram genom Sinarpsdalen och en station anlades på en terrass öster om tätorten. Stationen byggdes 1884 och har sedan genomgått flera förändringar. 1935 byggdes t ex "sommarsälsalen" till.

Helt naturligt uppstod ett med tiden väl utvecklat gatunät mellan Malen och stationen. Redan på en karta från 1913 kan man se att flera byggnader uppförts på Malenområdet, längs den östra utfarten från samhället och på terrassen vid stationen. I början

av 1920-talet var Malen och stationsområdet än mer utbyggda. Däremot var partiet mellan Malen och Båstad fortfarande oppodlad mark.

Stationsmiljön har stora kvalitéer och är tämligen komplett med stationsbyggnad, perrong och spårområde. Dessutom är stenläggningen på gatan kvar.

Området söder om landsvägen har genomgått flera omfattande förändringar både vad avser ny byggnation och ombyggnad av äldre byggnader. Störst intresse tilldrar sig husen som ligger uppklätrade i åsslutningen med Hakonhus i centrum.

KOMMENTARER

Framför allt den östra delen av Malenområdet innehåller en rad byggnader med kulturhistoriska kvalitéer. Dessa byggnader bör i en områdesbestämmelse erhålla be-teckningen för kulturresevat q.

Fastigheterna är ofta väl tilltagna

varför det idag inbjuder till av-styckningar och förtätning av be-byggelsen. Detta bör så långt som möjligt undvikas.

Byggnader med olika typer av träpaneler är vanligast även om andra fasadmaterial förekommer. Takresningen är hög (40-45°) och vanligen är taken täckta med tegel-

pannor. Färgsättningen är genomgående ljus oljefärg. Dessa traditio-nella material bör vara domine-rande även i framtiden.

Med stationssamhällets intåg kom fasadmaterial som puts och tegel att dominera. Området söder om landsvägen har denna karak-tär. Husen har ofta hög takresning

och tegel-pannor. De traditionella materialen bör vara för-härskande även i framtiden.

Fastigheter-na är ofta stora med i en del fall konstfullt ut-förda träd-gårdsa-n-läggningar. Av styck-ningar och förtätning av bebyggelsen bör undvi-kas.

Fastigheter av mycket stort kulturhistoriskt värde:

Gläntan	2, 5
Granaten	12-13, 19
Hallen	1-3, 10, 11, 15
Hemmet	1
Hinden	4, 6, 9, 12-15
Idyllen	2
Jägaren	4, 5, 9-13
Kalkugnen	18-19
Malen	1:2-1:8
	109:2
	109:149-109:155
	109:183

Fastigheter av stort kulturhistoriskt värde:

Ekan	8, 10
Endräkten	5, 8
Forellen	9
Framtiden	1
Freden	2, 7, 10
Fregatten	1, 4, 5
Gläntan	8-10
Herden	5, 6
Hjorten	3, 8, 10, 11
Hälsan	3, 6, 9, 13
Jungfrun	1, 6, 9, 12, 17
Järven	4, 5, 13
Malen	1:50; 1:60
	1:61; 1:75

Fastigheter av kulturhistoriskt värde:

Furan	1-7
Granaten	3, 7, 14, 15, 17
Granen	1, 3, 7, 18
Havsbadet	2, 4
Hoppet	1
Hälsan	1, 10
Idyllen	1
Malen	1:86, 1:88

RIVIERAOMRÅDET

Allt sedan man upptäckte Båstad som badort kring mitten av 1800-talet har speciella bostadsområden vuxit upp. I första hand tänker man här på Nobels villastad och Malen men även längre fram i tiden har denna utveckling pågått.

Rivieraområdet började bebyggas på 1940-talet. Det är ett komplext område med små sommarhus och stora barnkolonier. Det är fina träfasader och funkisinspirerade putsbyggnader. Tomterna är relativt små och stugorna har också blygsamma proportioner.

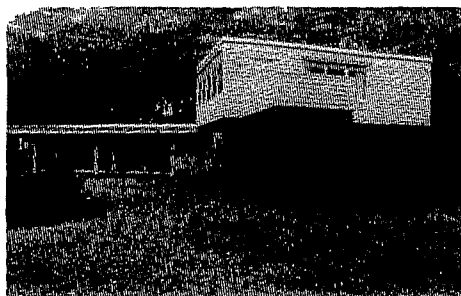
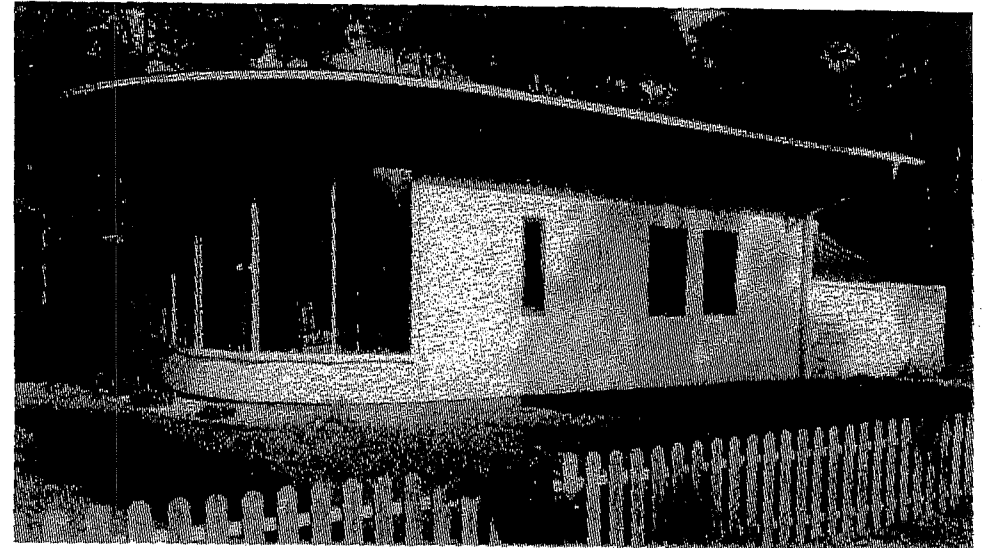
Vid den västra infarten till Rivieraområdet ligger ett par extrema funkis-byggnader med restaurangen i medelpunkten. Dessa har ett särskilt värde tillsammans med det funkishus som ligger precis på

strandkanten öster om restaurangen. Detta är ritat av arkitekten Erik Friberger och uppfördes ursprungligen på Ystadsutställningen 1938 för att sedan flyttas till Båstad.

KOMMENTARER

Samtliga byggnader av kulturhistoriskt värde bör i en områdesbestämmelse förses med beteckningen q, dvs kulturreservat.

Vad avser funkisbyggnaden som ritats av Friberger har den sådana kulturhistoriska och arkitektoniska värden att frågan om byggnadsminnesförklaring bör väckas.

Byggnadsminnesförklaring bör väckas för fastigheten:

Hemmeslöv 44:44

Byggnader/tomter som bör förses med q:

Hemmeslöv 44:2

44:19

44:24

44:32

44:43

44:50

44:62

44:71

44:92

44:104

44:120

44:192

44:291

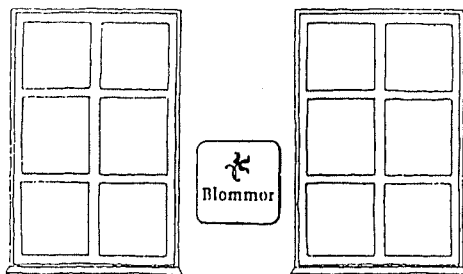
Gropemöllan 1:1

SKYLTPROGRAM FÖR BÅSTADS KOMMUN

Båstads kommun präglas av småskalighet. I centralorten Båstad speglas ett kustsamhälles utveckling från medeltida stad över 1700- och 1800-talens köpmans- och bondesamhälle till det sena 1800-talets och 1900-talets rekreationsort. De centrala delarna är av riksintresse för kulturminnesvården.

Torekov har en väl bevarad 1800-talsbebyggelse och även i de andra tätorterna finns kulturhistoriskt intressanta miljöer, som speglar lokala och tidstypiska byggnadstraditioner.

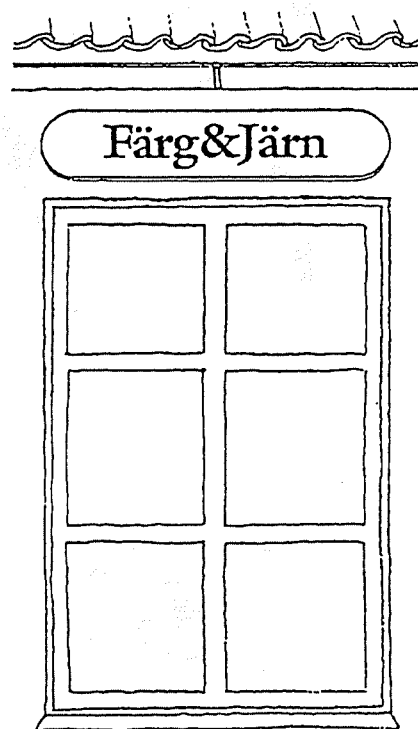
Småskaligheten och de kulturhistoriska värdena ställer höga krav på kommunen, fastighetsägare och verksamhetsidkare att anpassa utformning av byggnader, offentlig miljö etc till kulturmiljön. Detta gäller även utformning och placering av skyltar, såväl kommersiella sådana som t ex trafikskyltar.

I dagens läge finns ett alltför stort antal skyltar, som dessutom i många fall brister i anpassning till miljön och/eller är felaktigt placerade. Kommunens målsättning är därför att skyltfloran skall vara sannerad till år 2000. För att nå detta mål har följande riktlinjer dragits upp:

1. ALLMÄNNA REKOMMENDATIONER

- Läsbarheten hos reklam minskar med mängden skyltar. Både antalet skyltar och deras storlek kan begränsas kraftigt om anordningarna placeras väl. Både storlek och placering skall anpassas till människors förflyttnings sätt i utemiljön. Standardiserade skyltformat utan hänsyn till omgivande miljö kan inte godtagas.
- Reklam bör tillåtas endast i offentliga miljöer såsom affärsgator, kommersiella områden i övrigt och på vissa samlingsplatser, exempelvis idrottsarenor. I bostadsområden, i parker och på torg bör reklam tillåtas endast i mycket begränsad omfattning.

- I princip bör regeln "ett företag - en skylt" gälla. Extra skyltar med produktreklam bör användas mycket sparsamt. Även hänvisningsskyltar skall förekomma sparsamt och endast för butiker/andra inrättningar som ligger avsides eller svåråtkomligt.
- Utrymme för skyltar bör beaktas redan vid detaljplanering och projektering av byggnader så att

en bedömning av den arkitektoniska och funktionella helheten kan göras på ett tidigt stadium.

- Skyltning skall underordnas stadsbild och byggnadsutformning. Detta innebär bl a att skyltens storlek, placering, typ, belysning och färg skall anpassas till byggnadens och gaturummets mått, fasaddetaljer, fönster- och dörrutformning, fönsters och dörrars placering, fasadmaterial och färgsättning.
- Vid skyltning på vägg får endast en begränsad del av fasaden utnyttjas. Skylten får inte heller bilda ett helt band över fasaden.
- Om många företag finns inom en och samma byggnad bör skyltarna sammanföras till en skyltpelare med samordnad utformning, ej sättas på byggnaden (med undantag för mindre entréskyltar).
- Reklam på markiser bör undvikas.
- Placering av skyltar på tak godtagas ej.
- Digitala skyltar tillåtes ej.
- Som skyltmaterial rekommenderas plåt, emalj och glas.

2. REKOMMENDATIONER FÖR SKYLTA I DE ÄLDRE DELARNA AV BÅSTAD, TOREKOV OCH RAMMSJÖSTRAND

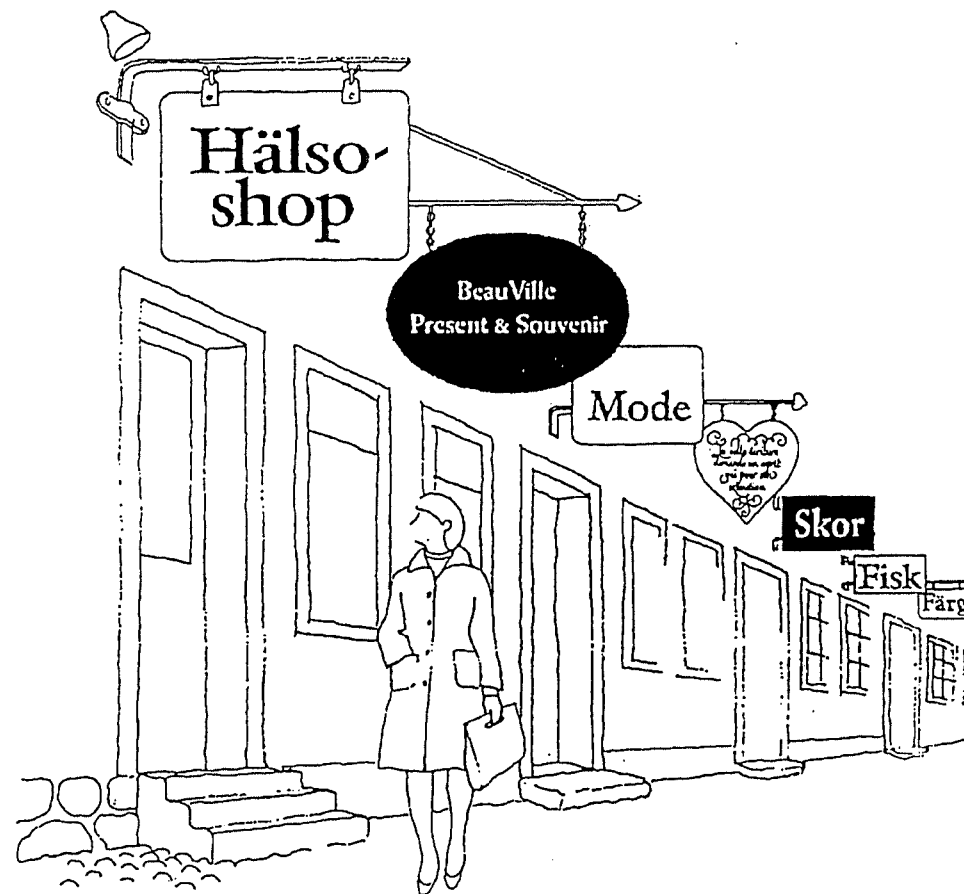
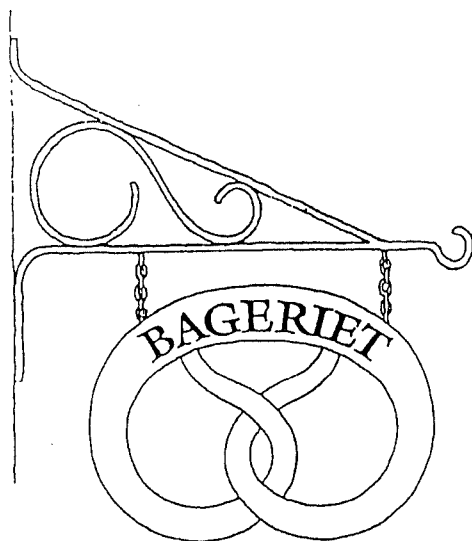
Avgränsning i Båstad: Område som omfattas av bevarandeprogram för Båstad.

Avgränsning i Torekov: Område som omfattas av bevarandeprogram för Torekov.

Avgränsning i Rammsjöstrand: Område som omfattas av bevarandeprogram för Rammsjöstrand.

Skyltar bör utformas som utstående, hängande skylt med mått som anpassas till miljön. Skylten kan gärna vara av typen symbol och så tunn som möjligt. Lämplig placering är ovanför entrédörren. Om flera skyltar hänger nära varandra är samordning i höjdläggning viktig. Om skylten belyses skall detta ske med spotlight, inte lysrör. Belysningen skall anordnas så att den inte bländar gångtrafikanter.

Fasadskylt kan tillåtas i undantagsfall, om sådan funnits tidigare. I sådant fall måste extra stor vikt läggas vid att skylten till storlek och placering underordnar sig byggnadens arkitektur och den omkringliggande miljön.

KULTURMILJÖER I BÅSTAD

Det är viktigt att värna om de kulturhistoriskt intressanta miljöerna, de som är speciella för just Båstad. Husens utformning, placering, materialval, färg m m har stor betydelse för helhetsintrycket av en miljö. Varje nödvändig förändring måste anpassas till områdets speciella värden.

Synen på vad som bör bevaras för framtiden har förändrats de senaste decennierna. Från att ha varit inriktad på enstaka, gamla, byggnader betonar man idag istället samlade miljöer, den historiska kontinuiteten, den lokala byggnadstraditionen och landskapets värden.

För att få en överblick av bebyggelsen i Båstad tog kulturnämnden initiativ till den inventering, som utfördes sensommaren 1990. Samtliga byggnader i samhällets centrala delar inventerades, samt ett urval byggnader i omkringsliggande vilakvarter (främst Malen).

Med utgångspunkt från inventeringen och från gällande detalj-

planer har kvartersbeskrivningar upprättats för centrala Båstad. Dessa har antagits av kommunfullmäktige 1997.06.25 och skall utgöra underlag vid kommunens plan- och bygglovshantering.

Badortsbebyggelsen, med stora sommarvillor och pensionat, har satt sin alldeles speciella prägel på Båstad. I de centrala kvarteren har dock sommargästernas bostäder aldrig lyckats tränga undan småstadskaraktären med dess förhållandevis låga hus (endast i enstaka fall högre än 2 våningar) nära utmed gatan. De branta sadeltaken täcks av rött taktegel. Två typer av denna småstadsbebyggelse kan urskiljas, tydligast representerade utmed Agardhsgatans nedre del och utmed Köpmansgatan närmast torget. Längs Agardhsgatan återfinns hus byggda före branden 1870 med trä i såväl stomme som fasad. Efter branden uppfördes i stället husen med tegel och puts. De blev större, med höga socklar och trappor utåt gatan och med stora fönster.

LITTERATUR

ALLMÄNT OM

BYGGNADER/BYGGNADSVÅRD

- Hidemark m fl (1980):
Så renoveras torp och gårdar
- Stavenow-Hidemark, E (1971):
Villa bebyggelsen i Sverige 1900-1925
- Torgny, O (1984): *Skånelängor*
- Gustavsson, C (1980): *Skansens handbok i vården av gamla byggnader*

OM BÅSTAD

- Anglert, M (1982): *Båstad. Riksantikvarieämbetets och Statens Historiska Museer. Rapport Medeltidsstaden 41*
- Bjärebygden. Bjäre härads hembygdsförenings årsbok 1948
- Bohrn, E: *Maria-kyrkan i Båstad*
- *Dokumentation av Fruktodlingarna i Båstad under ett sekel*. Skrift utgiven av Föreningen Gamla Båstad
- *En vandring genom gamla Båstad*. Skrift utgiven av Föreningen Gamla Båstad
- *Järnvägen i Båstad* (1985). Skrift utgiven av Föreningen Gamla Båstad
- Lilja, H (1993):
Båstad - från flintyxor till takkupor
- Moen, J (1985):
Bjärebygd, Båstads kommuns historia
- Moen, J (1988):
Kanonaden i Båstad 8-8-1788
- Nobel, O (1966): *Med Gud i hågen och Båstad på hjärnan. Särtryck ur Bygd och Natur 1966*
- Söderman, E J (1938):
Bjärehalvön i forna tider
- Thysell, E (1913):
Beskrivningen över Båstads och Malens badorter samt omgivningarna

Ideella föreningar som har byggnadsvård på sitt program är bl a:

- *Föreningen Gamla Båstad*, Bokhandlargården, Köpmansgatan, 269 35 Båstad
- *Bjäre Härads Hembygdsförening*, c/o Gunnar Nilsson, Förvaltarevägen 11 269 34 Båstad
- *Skånska gårdar*, Tore Persson, Ljungvägen 21 A 236 38 Höllviken
- *Svenska föreningen för byggnadsvård*, c/o Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm

Undrar du över något, har du frågor som berör restaurering av gamla byggnader, materialval och bi drag m m kontakta:

- Kulturförvaltningen, Båstads kommun, Vångavägen 2, 269 00 Båstad, tel. 0431-770 84
- Kristianstads läns museum kulturmiljöavdelningen, Box 134, 291 22 Kristianstad tel. 044-13 52 45 (vx)
- Länsstyrelsen, kulturmiljöenheten, 205 15 Malmö tel. 040-25 20 00